

Sosiaali- ja terveysministeriön

TILINPÄÄTÖS- JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2016

■ SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Helsinki 2017

KUVAILULEHTI

Julkaisija	Päivämäärä
Sosiaali- ja terveysministeriö	27.2.2017
Tekijät	Toimeksiantaja
STM:n työryhmä	Sosiaali- ja terveysministeriö
Pj. Mikko Staff	HARE-numero ja toimitilimen asettamispäivä
Siht. Pertti Peitsaari	
Sari Kauppinen	

Muiston nimi

Sosiaali- ja terveysministeriön tilinpäätös- ja toimintakertomus 2016

Tiivistelmä

■ Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä on tehnyt ministeriön tilinpäätös- ja toimintakertomuksen vuodelta 2016 Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti. Kertomuksessa esitetään johdon katsaus, tuloksellisuus-, vaikuttavuus- ja tehokkuustietoja, tuotoksia ja laadunhallintaa, henkisten voimavarojen tietoja, tilinpäätöslaskelmien analyysi, sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma, tehtyjen arviointien tulokset, yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä ja talousarviolaskelmat liitetietoineen. Kertomus on käsitelty ministeriön johtoryhmässä 20.2.2017. Kertomuksen allekirjoittavat kansliapäällikkö ja ministerit.

Asiasanat

Tilinpäätös, toimintakertomus

Sosiaali- ja terveysministeriön
raportteja ja muistioita 2017:13

Muut tiedot

www.stm.fi

ISSN-L 2242-0037

ISSN 2242-0037 (verkkojulkaisu)

ISBN 978-952-00-3863-2

URN:ISBN:978-952-00-3863-2

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3863-2>

Kokonaissivumäärä

54

Kieli

Suomi

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

SISÄLLYS

1	JOHDON KATSAUS	4
2	TULOKSELLISUUS	5
2.1	Työllisyys ja kilpailukyky	5
2.2	Osaaminen ja koulutus	5
2.3	Hyvinvointi ja terveys	6
2.4	Biotalous ja puhtaat ratkaisut	8
2.5	Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen	8
2.6	Rakennepoliittiset uudistukset	9
2.7	Lainsäädäntö	10
2.8	Muu hallituksen strategisia tavoitteita tukeva toiminta	11
3	VAIKUTTAVUUS	18
3.1	Toiminnan vaikuttavuus	18
3.2	Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	21
4	TOIMINNAN TEHOKKUUS	22
4.1	Toiminnan tuottavuus	22
4.2	Toiminnan taloudellisuus	22
4.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	25
4.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	27
5	TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	28
5.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	28
5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	29
6	HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	30
7	TILINPÄÄTÖSANALYYSI	34
7.1	Rahoituksen rakenne	34
7.2	Talousarvion toteutuminen	34
7.3	Tuotto- ja kululaskelma	36
7.4	Tase	39
8	SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA	40
9	ARVIOINTIEN TULOKSET	42
10	YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	42
10.1	Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	42
10.2	Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	42
11	Talousarvion toteumalaskelma	43
12	Valtuudet ja niiden käyttö	47
13	Tuotto- ja kululaskelma	48
14	Tase	49
15	Liitteet	50
16	ALLEKIRJOITUS	55

1 JOHDON KATSAUS

Sosiaali- ja terveysministeriöllä on merkittävä rooli pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman reformien ja kärkihankkeiden toimeenpanossa. Vuoden 2016 keskeisin tehtävä ministeriössä oli sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä ja maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön valmistelu yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Laaja hallituksen esityspaketti sisältää uudet ehdotukset muun muassa maakuntalaiksi, sosiaali- ja terveydenhuoltolaiksi ja maakuntien rahoituslaiksi. Lisäksi ministeriössä laadittiin hallituksen esitysluonnos laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Eläkeuudistusta koskevaa lainsäädäntöä täydennettiin ja uudistettiin työeläkejärjestelmää koskevat asetukset. Eläkeuudistukset tulevat voimaan vuodesta 2017 alkaen. Uudistuksilla varmistetaan eläkejärjestelmän kestävyys myös tulevaisuudessa, kun suomalaisista yhä useampi on eläkkeellä ja elää entistä vanhemmaksi.

Hallituksen viidestä strategisesta painopistealueesta Hyvinvointi ja terveys on sosiaali- ja terveysministeriön päävastuulla. Siihen sisältyvien viiden kärkihankkeen osahankkeet käynnistettiin ja toimeenpano vakiintui ja eteni hyvin kertomusvuoden aikana. Niiden tavoitteena on asiakaslähtöisyyden lisääminen palvelujärjestelmässä ja sairauksien ja ongelmien ehkäiseminen ennalta.

Ministeriö on lisäksi osallistunut muiden ministeriöiden päävastuulla oleviin kärkihankkeisiin. Näitä ovat erityisesti nuorisotakuu, työllisyyden ja kilpailukyvyn edistäminen sekä digitalisaation parempi hyödyntäminen.

Muita merkittäviä hankkeita oli vuodelta 1960 peräisin olevan liikennevakuutuslain korvaaminen uudella lailla, joka antaa paremmat mahdollisuudet muun muassa vakuutusyhtiöiden tuotekehitykselle ja kilpailulle. Laki tulee voimaan vuoden 2017 alusta.

Hyvinvoinnin rahoituspohjan vahvistamiseksi ja kustannusten nousun hillitsemiseksi on jatkettu terveyden ja toimintakyvyn edistämistoimia ja rakenteellisia uudistuksia. Sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteena on kuroa umpeen merkittävä osa julkisen talouden kestävyysvajeesta. Sote- ja maakuntauudistukseen liittyen selvitettiin ministeriön hallinnonalan laitosten tehtäviä ja rakenteita.

Arvio toimintaympäristön keskeisistä riskeistä

Pitkän matalasuhdanteen jälkeen taloustilanne on alkanut hieman elpyä, mutta talouskasvu on edelleen hidasta. Työllisyys kohenee, mutta on yhä alhainen julkisen talouden kestävyysnäkökulmasta. Työttömyysaste laskee hitaasti.

Tulevien vuosien kasvunäkymät ovat vaimeat. Julkisen talouden ennustetaan pysyvän alijäämäisenä sopeutustoimista huolimatta. Sosiaalimenot olivat arvion mukaan vuonna 2016 noin 68,6 mrd. euroa, 32,1 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Hyvinvoinnin rahoituksen haasteet pysyvät edelleen suurina ja sitä korostavat väestön ikääntymisen myötä vähenevä työikäisten määrä ja kasvavat hoito- ja hoivamenot. Hyvinvoinnin rahoituspohjan vahvistamisen kannalta keskeistä on nostaa työllisyysastetta, huolehtia kansalaisten terveydentilasta ja toimintakyvystä sekä toteuttaa sote-uudistus ja muita rakenteellisia uudistuksia.

Sekä globaalilla että kansallisella tasolla toimintaympäristön muutos on entistä nopeampaa. Sosiaaliturvan ja palvelujen toimivuus sekä hyvinvoinnin rahoituspohjan turvaaminen edellyttävät keskeisten riskien seuranta ja myös ennakoimattomien muutosten tunnistamista, jotta hallitusohjelman toimeenpano onnistuu ja säädösvalmistelu on laadukasta ja pysyy aikataulussa.

2 TULOKSELLISUUS

Ministeriön toiminnan keskiössä olivat kertomusvuonna sote- ja eläkeuudistuksien sekä kärkihankkeiden valmistelu. Kärkihankkeissa kertomusvuonna keskityttiin hankkeiden suunnitteluun ja puitteiden luomiselle tuleville vuosille. Ministeriön henkilöstön kokonaistyöajasta kärkihankkeisiin ja reformeihin käytettiin työajan seurannan mukaan noin 13 %. Vastuusubstanssiosastolla vastaava luku oli noin 28 %. Työajan seurannassa ministeriössä on meneillään sisäänajovaihe ja erityisesti projekti -seurantakohteen käyttö ei ole ollut kattavaa. Täten esitetty osuus kokonaistyöajasta on suuntaa antava. Sote-uudistus ja kärkihankkeet ovat ministeriössä vaikuttaneet lähes jokaisen virkamiehen työpäivien sisältöön.

Tässä toimintakertomuksessa ministeriön tuloksellisuutta on kuvattu pääministeri Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien jaottelun mukaisesti. Suoraan hallitusohjelman toimintasuunnitelmasta johdettujen asioiden lisäksi ministeriössä tehdään muita merkittäviä hankkeita, joista on raportoitu erikseen.

2.1 TYÖLLISYYS JA KILPAILUKYKY

Työllisyyden ja kilpailukyvyn edistämiseksi toteutettiin varsinaisen kärkihankkeen toimenpiteiden lisäksi työmarkkinakeskusjärjestöjen kilpailukykysovimuksen mukaisia toimenpiteitä. Tähän liittyen työnantajien sairausvakuutusmaksua alennettiin ja pienituloisten eli vain pientä palkkatuloa saavien päivärahamaksua kevennettiin, jolla kompensoidaan kilpailukykysovimuksen mukaisista sosiaalivakuutusmaksujen korotuksista aiheutuvaa nettotulojen laskua.

Työttömyysetuuksien maksuosuuksia muutettiin nostamalla palkansaajien työttömyysvakuutusmaksua 0,45 prosenttiyksikköä ja pienentämällä työnantajien osuutta saman verran.

Työttömyysturvalakia muutettiin lyhentämällä työttömyysturvan kestoa pääsääntöisesti 500 päivästä 400 päivään. Lyhyen työhistorian omaavilla työttömyyspäivärahan kesto lyhenee 300 päivään. Lisäksi omavastuu-aika pitenee viidestä päivästä seitsemään päivään. Esitys on hallitusohjelman kärkihankkeita ja sen tavoitteena on kannustaa työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja julkisia voimavaroja. Lisäksi aikuiskoulutuslakia muutettiin kilpailukykysovimuksen mukaisesti. Aikuiskoulutustuen perusosa pienenee 15 prosenttia.

Vuosilomalain sairauskarenssisääntöä muutettiin palauttamalla siihen kuuden päivän omavastuu-aika.

2.2 OSAAMINEN JA KOULUTUS

Ministeriö osallistui yhteistyöhön opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa osaaminen ja koulutus -kärkihankkeessa. Käynnistettiin mm. tutkimuksen ja elinkeinoelämän yhteistyö terveysalan kasvustrategian tiekartan toimenpitein ja pilotoinnein. Myös tutkimuksen kaupallistamisen vahvistamiseen osallistuttiin.

Genomilain laatimista ja genomikeskuksen perustamista suunnitteleva työryhmä aloitti työnsä. Biopankkien toimintojen yhtenäistämisestä valmistui laaja selvitys. Viiden alueellisen ja kansallisen koordinoivan syöpäkeskuksen perustamista valmisteleva työryhmä jatkoi pilottiprojektien ohjaajana. Kilpailukyky -kärkihankkeen rahoitus näille terveysalan kasvustrategian toimenpiteille valmistui.

2.3 HYVINVOINTI JA TERVEYS

Palvelut asiakaslähtöisiksi

Uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaprosessit - asiakas keskiöön. Kärkihankkeessa kokeillaan erilaisia tapoja toteuttaa sosiaali- ja terveyspalveluja siten, että ne olisivat asiakaslähtöisiä. Vuonna 2016 käynnistettiin viisi hanketta palvelusetelikokeilussa, joilla kokeillaan ja tuotetaan tietoa valinnanvapausmallista. Suun terveydenhuoltoon valmistui uusi toimintamalli palvelusetelin käytöstä, joka on myös yksi toimenpide kuntien kustannusten karsimisessa. Asiakkaiden osallistumisen toimintamallia kehittävät viisi alueellista hanketta käynnistyivät. Sähköisiä omahoitopalveluja peruspalveluihin ja erikoissairaanhoidon kehittävät kuntavetoiset yhteistyöhankkeet aloittivat työskentelynsä. Omakantapalveluihin tarvittavien muutosten toteutusaikataulu siirtyi vuodelle 2017.

Julkisen palvelulupauksen edellyttämät säädökset valmisteltiin järjestämislakiesitykseen. Julkinen palvelulupaus on maakunnan asukkailleen osoittama tahdonilmaisu siitä miten se toteuttaa sosiaali- ja terveyspalvelut.

Kaste-ohjelman valtionavustushankkeissa on vuoden 2016 aikana pilotoitu asiakassuunnitelmaa. Pilotoidulla asiakassuunnitelmalla yhteen sovitetaan erityisesti paljon erilaisia palveluita käyttävien asiakkaiden tarpeita. Asiakassuunnitelma vahvistaa erityisesti asiakkaan osallisuutta omien palveluiden suunnitteluun ja suunnitelma tehdään asiakkaan tavoitteista ja voimavaroista lähtien.

Asumisperusteinen sosiaaliturva

Valmisteltiin asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön muutostarpeiden kuvausta ja työsuunnitelmaa vuodelle 2017. Tehtiin maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia koskevien selvitysten koonti.

Toteutetaan perustulokokeilu

Perustulokokeilusta annettiin hallituksen esitys ja kokeilu käynnistyy heti vuoden vaihteesta 2017. Kokeilun tavoitteena on arvioida voidaanko perustulon avulla uudistaa sosiaaliturvaa. Kokeilussa on mukana 2 000 henkilöä, jotka saivat työttömyysturvaa, peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea. Satunnaisotannalla valitut henkilöt ovat iältään 25–58 vuotta, ja heidän on pakko osallistua kokeiluun, jotta tulokset eivät vääristyisi. Koska pakollisen kokeilun perustulo korvaisi nykyiset perusturvaetuudet, tulon on oltava työmarkkinatukea ja peruspäivärahaa vastaava summa. Perustulo, 560 euroa, on verovapaata tuloa ja saajalleen se on vastikkeeton. Perustulon maksaa Kela. Kakkosvaiheen valmistelua jatketaan vuonna 2017.

Edistetään terveyttä ja hyvinvointia sekä vähennetään eriarvoisuutta

Kärkihankkeen työnä levitetään ja juurrutetaan hyviä käytäntöjä terveiden elintapojen lisäämiseksi, mielenterveyden vahvistamiseksi ja yksinäisyyden torjumiseksi, vähennetään rakennuksista aiheutuvia terveyshaittoja sekä kehitetään ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja eriarvoisuuden kaventamiseksi. Kaikissa toimenpiteissä pyritään kaventamaan hyvinvointi- ja terveyseroja.

Vuonna 2016 toteutettiin kärkihankkeen Hyvät käytännöt pysyvään käyttöön -projektin valtionavustushaku ja jaettiin valtionavustuksina 6 615 000 euroa yhdeksälle hankkeelle, joiden toiminta-alue vaihtelee yhtä lukuun ottamatta yhdestätoista maakunnasta koko maahan.

Utsjoen kunnan kokoama hanke kohdistuu ainoastaan Lapin alueelle. Lisäksi valmisteltiin yhteistoimintahanke Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilöiden itsemurhien ehkäisyosaamisen vahvistamiseksi. Terveellisten talojen Suomi -projektissa laadittiin rakennusterveyden kokonaisarkkitehtuurikuvaus yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Poikkihallinnolliset rakenteet -projektin pilotit muiden hallinnonalojen kärkihankkeiden kanssa käynnistyivät, ja oman hallinnonalan kärkihankkeille ja tasa-arvoyksikölle tehtiin kysely poikkihallinnollisen yhteistyön onnistumisesta. Poikkihallinnollisen yhteistyön mallin ensimmäinen luonnos valmistui vuoden 2016 lopulla. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö järjesti koulutustilaisuuden säädösvaikutusten ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin vahvistamiseksi osana eri hallinnonalojen säädösvalmistelua.

Toteutetaan lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelma

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman tavoitteena on uudistaa lapsi- ja perhepalvelut asiakaslähtöisiksi, yhteen sovitetuiksi, oikea-aikaisiksi ja tarpeenmukaisiksi palveluiksi. Muutosohjelma vahvistaa lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaa toimintakulttuuria päätöksenteossa ja palveluissa tuomalla käyttöön lapsivaikutusten arvioinnin sekä välineitä lapsilähtöiseen budjetointiin ja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja palveluiden seurantaan.

Muutosohjelman toimeenpano toteutetaan toisaalta maakunnallisten muutoshankkeiden ja toisaalta kansallisella tasolla tehtävän kehittämistyön kautta. Vuonna 2016 maakuntiin luotiin eri toimijoita yhteen kokoavat yhteistyörakenteet ja rekrytoitiin muutosagentit edistämään ja koordinoimaan kehittämistyötä. Maakunnalliset kehittämishankkeet toteutetaan laajoina, monitoimijaisina muutosohjelmina, joissa kehittämistyö kohdentuu hankeconsortion valinnan mukaisesti joko toimintakulttuurin muutokseen, matalan tai erityis- ja vaativimman tason palveluiden integrointiin tai useampiin em. kehittämiskokonaisuuksiin. Kaikki maakunnat ovat mukana käynnistyvässä kehittämistyössä.

Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja kaiken ikäisten omaishoitoa

Tavoitteena on uudistaa iäkkäiden kotiin annettavien palvelujen sisältöä ja parantaa niiden saatavuutta. Omais- ja perhehoitoa uudistetaan niin, että ne tukevat entistä paremmin omais- ja perhehoitajien ja heidän hoidettaviensa hyvinvointia. Uudistuksella parannetaan asiakkaiden ja hoitajien yhdenvertaisuutta ja monipuolistetaan palveluja vastaamaan erilaisten perheiden tarpeisiin.

Kotihoidon kehittämiseksi valmisteltiin toimintamallit ja etsittiin omaishoidossa hyödynnettävät olemassa olevaan näyttöön perustuvat toimintamallit, jotka otetaan hankkeen myötä käyttöön. Toimintamallien mukaiset kokeiluhankkeet käynnistyivät. Maakunnalliset muutosagentit, jotka rakentavat alueillaan yhteen sovitettua palvelujen kokonaisuuden aloittivat toimintansa.

Osatyökykyisille tie työelämään

Hallituksen kärkihankkeen tavoitteena on saada aikaan muutos osatyökykyisten asemassa työmarkkinoilla. Osatyökykyisten asemaa vahvistetaan siten, että he joko pysyvät työelämässä tai työllistyvät nykyistä huomattavasti paremmin.

Vuonna 2016 kärkihankkeen kaikki kahdeksan projektia lähtivät käyntiin ja kaksi erillistä valtionavustushakua avattiin. Valtionavustushankkeilla haetaan ja testaan uusia toimintamalleja osatyökykyisten työllistymisen ja kuntoutuksen polkuihin. Asiantuntijoiden osaamista ja työotetta kehitetään työkykykoordinaattorikoulutuksilla. Koulutuksia järjestetään alueellisesti kattavasti.

Loppuvuodesta 2016 julkaistiin jo edellisessä Osatyökykyiset työmarkkinoilla -hankkeessa aloitettu verkkopalvelu, OSKU - tie työelämään, kaikkien käyttöön. Verkkopalvelun tavoitteena on tuottaa tietoa ymmärrettävästi ja ajantasaisesti osatyökykyisten työkykyisyyden ja työllistymisen tueksi.

2.4 BIOTALOUS JA PUHTAAT RATKAISUT

Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase nousuun

Ministeriö osallistui maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevien kärkihankkeiden valmisteluun oman toimialansa osalta.

Maatalousyrittäjien lomituspävelulain, turkistuottajien lomituspäveluista annetun lain ja poronhoitajien sijaisapulain kokonaisuudistus käynnistyi osana maakuntaudistusta. Lomituksen toimeenpano siirtyy maakuntiin. Työryhmä valmistelee uudistusta ja työryhmän toimikausi kestää 31.3.2017 saakka.

2.5 DIGITALISAATIO, KOKEILUT JA NORMIEN PURKAMINEN

Digitalisoidaan julkiset palvelut

Julkisten palveluiden digitalisointi ministeriön toimialalla etenee ja ministeriö on vahvistanut ohjaustaan. Vuonna 2016 valmistui Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena -linjaukset. Linjausten toimeenpano-ohjelman valmistelu on käynnissä. Ohjelma kokoa yhteen käynnissä olevaa eri virastojen ja eri sektoreiden, kuten terveellisen työn ja hyvinvoinnin edistämisen kehityshankkeita. Lisäksi ohjelman avulla kehitystä ohjataan uusille painopiste-alueille, kuten tiedolla johtamiseen ja robotiikkaan. Vuoden 2016 aikana on kehitetty toimintamalli digitalisaation ja kokonaisarkkitehtuurin käsittelemiseen kaikissa ministeriön vastuulla olevissa kärkihankkeissa. Kansallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalveluiden käyttöönottoa laajennettiin sote-uudistusta tukevalla tavalla. Kehittämistyössä haettiin uusia toimintatapoja ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä.

Työsuojeluvalvonnan digitalisaatiota on edistetty toteuttamalla mm. työnantajan sähköiseen asiointiin työnantajan ilmoitukset. Lisäksi toimintaa kehitetään osana aluehallintoviraston digitalisaatiota.

Sujuvoitetaan säädöksiä

Ministeriö osallistui liikenne- ja viestintäministeriön vastuulla olevan sujuvoittamishankkeen toteutukseen.

Lakia sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta valmisteltiin kertomusvuonna. Ehdotuksen mukaan sekä sosiaali- että terveydenhuollon palveluntuottajaa kohdeltaisiin samalla tavalla toimintamuodosta riippumatta. Tilojen ja laitteiden tarkastaminen perustuisi jatkossa harkintaan. Tavoitteena on myös joustavoittaa palveluntuottajien rekisteröintimenettelyä. Lakiluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle joulukuussa 2016 ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2017.

Alkoholilain kokonaisuudistusta valmisteltiin. Sen tavoitteena on yksinkertaistaa lupahallintoa ja siirtää valvonnan painopistettä yksityiskohtaisesta normituksesta yritysten omaan vastuuseen toimintansa järjestämisestä eli omavalvontaan. Lisäksi vanhentuneita säännöksiä puretaan kokonaan erityisesti anniskelusta (esim. vastaavan hoitajan kelpoisuusehdot, annoskokojen määrittely, anniskelualueen normitus). Lakiluonnos lähetettiin lausuntokierrokselle marraskuussa 2016 ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2017.

2.6. RAKENNEPOLIITTISET UUDISTUKSET

Eläkeuudistus

Eläkeuudistusta koskevaa lainsäädäntöä täydennettiin ja uudistettiin työeläkejärjestelmää koskevat asetukset. Eläkeuudistukset tulevat voimaan vuodesta 2017 alkaen. Uudistuksilla varmistetaan eläkejärjestelmän kestävyys myös tulevaisuudessa, kun suomalaisista yhä useampi on eläkkeellä ja elää entistä vanhemmaksi.

Kansaneläkeindeksiä alennettiin 0,85 prosentilla vuoden 2016 tasosta. Muutos on osa valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmaa. Muutos vaikuttaa kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeisiin sekä kaikkiin muihin etuuksiin, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

Toimintavuoden keskeisimpiä tehtäviä on ollut sote-uudistuksen valmistelu, jota varten ministeriöllä ja valtiovarainministeriöllä on yhteinen hanke. Uudistuksen toteuttamiseksi on laadittu erittäin laaja hallituksen esitysluonnos maakuntauudistukseksi ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisuudistukseksi. Hallituksen esitys sisältää uudet ehdotukset muun muassa maakuntalaiksi, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaiksi sekä maakuntien rahoituslaiksi. Lisäksi ministeriössä on laadittu hallituksen esitysluonnos laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valinnanvapauslailla laajennettaisiin asiakkaiden valinnanvapautta sosiaali- ja terveyspalveluissa. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille 1.1.2019. Myös valinnanvapaus laajenisi vaiheittain 1.1.2019 alkaen. Laki-paketit ovat sekä kokoluokaltaan että yhteiskunnalliselta merkitykseltään suuria. Niiden valmistelu on toteutettu nopealla aikataululla ja valmistelu on sitonut ministeriön valmisteluresursseja huomattavasti.

Näin suuren muutoksen valmistelu on edellyttänyt jatkuvaa, aktiivista viestintää. Alueuudistus.fi -palveluun tuotettiin laajasti erilaisia viestintäaineistoja. Johdon muutosviestintää tuettiin panostamalla infografiikkaan. Lisäksi aloitettiin maakuntien muutostukeen liittyvä viestintä ja yhteistyö maakuntien kanssa.

Kuntien kustannusten karsiminen

Toimenpideohjelman toimenpiteiden valmistelua ja täytäntöönpanoa jatkettiin. Lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (ns. vanhuspalvelulaki) sekä sosiaalihuoltolakia muutettiin siten, että kunnille mahdollistettiin aikaisempaa paremmin tapauskohtainen harkinta siinä, mitä asiantuntemusta kunta hankkii ja käyttää ikääntyneen väestön ja iäkkäiden henkilöiden palvelujen laadukkaaseen järjestämiseen. Sosiaalihuoltolain mukaisen omatyöntekijän kelpoisuusvaatimuksia muutettiin vastaamaan paremmin sekä iäkkäiden että muiden asiakasryhmien palvelukokonaisuuden osoittamaa tarvetta. Uudistus tulee voimaan 1.1.2017.

Vammaislainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelua jatkettiin. Valmistelussa otettiin huomioon kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen tavoitteet sekä hyödynnettiin selvitysmies Kalle Könkkölän ehdotuksia vaihtoehtoisista säästöjen toteuttamistavoista sekä lain soveltamisalasta. Hallituksen esitys annetaan vuonna 2017 ja se tulee voimaan kokonaisuudessaan 2019.

Rahapeliyhtiöiden fuusio

Ministeriö osallistui rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan yhdistämistä koskevan hallituksen esityksen valmisteluun. Hallituksen esityksen mukaisesti Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n rahapelitoiminta yhdistetään 1.1.2017 lukien. Tähän liittyen ministeriö valmisteli Raha-automaattiyhdistyksen avustusosaston siirtoa ministeriön yhteyteen. Siirto toteutetaan samoin 1.1.2017 lukien. Ministeriöön perustettiin sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksien käsittelyyn Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEa), joka on ministeriön alainen itsenäinen, erillinen viranomainen.

Aluehallinnon uudistus

Ministeriö on ollut mukana valtion aluehallinnon uudistamistyössä, jonka tavoitteena on kokonaan uudenlainen valtioneuvoston yhteinen virasto. Luonnos hallituksen esitykseksi ”Valtion lupa-, ohjaus- ja valvontavirastoksi on jätetty maakuntauudistuksen projektiryhmälle. Tulevassa monialaisessa ja poikkihallinnollisessa virastossa työsuojeluvalvonnan asema säilyy ministeriön tulosohejauksessa.

2.7 LAINSÄÄDÄNTÖ

Ministeriön lainsäädäntösuunnitelman ydin koostuu niistä säädöshankkeista, jotka hallitus on linjannut hallitusohjelmassa tehtäväksi. Lainsäädäntösuunnitelmaan sisällytetään hallituskauden kuluessa myös muista hallituksen tai ministeriön päätöksistä johtuvat säädösmuutokset. Lisäksi säädösmuutostarpeita aiheutuu muun muassa EU-säätelystä sekä laillisuusvalvojen päätöksistä. Merkittävä osa lainsäädäntöä sisältyy toimintasuunnitelmassa hallituksen kärkihankkeiden ja reformien sekä valtiontalouden kestävyys- ja kilpailukykyhankkeiden toimeenpanoon. Niiden lisäksi erityisesti vakuutusosastolla on paljon muita hallitusohjelmasta johdettuja lainsäädäntömuutoksia.

Vuoden 2016 säädösvalmistelun suurin tehtävä oli sote-uudistusta koskevan lainsäädännön valmistelu yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa. Valmisteilla on lisäksi useita lainsäädännön kokonaisuudistuksia, myös hallituksen kärkihankkeisiin liittyen.

Perhehoitojärjestelmän ehtoja ja kannustimia kehitettiin ja lisättiin perhehoitajien tukea. Perhehoitolakia muutettiin siten, että toimeksiantosuhteisten perhehoitajien vähimmäispalkkiota korotettiin ja perhehoitajien oikeutta vapaaseen lisättiin. Perhehoitolakia muutettiin myös siten, että perhekodissa hoidettavien enimmäismäärä voi laissa säädetyin edellytyksin olla kuusi. Päätoimisille perhehoitajille tulee tarjota mahdollisuutta hyvinvointi- ja terveystarkastukseen vähintään joka toinen vuosi ja muille perhehoitajille tarvittaessa.

Omaishoitajien ja vastaavien vapaaehtoishoitajien sekä perhehoitajien sijaisjärjestelyjä kehitettiin. Omaishoitajien oikeutta vapaaseen laajennettiin siten, että kaikilla omaishoitosopimuksen tehneillä omaishoitajilla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Niillä omaishoitajilla, jotka ovat sidottuja hoitoon yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin, oikeus vapaaseen on jatkossakin vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Lakiin lisättiin kunnalle velvollisuus järjestää omaishoitajalle tarvittaessa valmennusta ja koulutusta sekä hyvinvointi- ja terveys-tarkastuksia.

Terveys- ja huoltolain erikoissairaanhoidon keskittämistä ja kiireellistä hoitoa koskevia säännöksiä muutettiin. Muutoksella toteutetaan toimenpiteitä, joiden mukaan alueellisen erikoissairaanhoidon järjestämisen tehostamiseksi säädetään kunnille velvoite ohjata tiettyjä vaativia toimenpiteitä sairaanhoitopiirissään tai muualla sellaisille terveydenhuollon yksiköille, jotka täyttävät tietyt osaamista tukevat vähimmäiskriteerit. Lisäksi säädettiin hallituksen linjauksen mukaisista laajan päivystyksen yksiköistä ja muista päivystävistä yksiköistä. Terveys- ja huollon ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköiden yhteyteen liitetään sosiaalipäivystys. Sosiaalipäivystystä koskevaa sääntelyä sosiaalihuoltolaissa muutettiin. Ensihoitopalvelun toimintaa tarkennettiin mm. siten, että se muodostaa yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysrakenteen kanssa tarkoituksenmukaisen toiminnallisen kokonaisuuden.

2.8 MUU HALLITUKSEN STRATEGISIA TAVOITTEITA TUKEVA TOIMINTA

Ministeriön muut merkittävät hankkeet

Liikennevakuutuslainsäädäntöä uudistettiin kumoamalla vuodelta 1960 peräisin oleva laki ja korvaamalla se uudella vuoden 2017 alusta voimaan tulevalla liikennevakuutuslailla. Samalla säädettiin uusi laki Liikennevakuutuskeskuksesta. Muutoksilla korjattiin lainsäädännön puutteita ja muutettiin lait vastaamaan paremmin nykypäivän ja tulevaisuuden tarpeita. Uusi laki sallii mm. vakuutusyhtiöiden tuotekehitykselle ja kilpailulle aiempaa enemmän mahdollisuuksia. Laki mahdollistaa vakuutusyhtiöille vahinkohistorian aiempaa monipuolisemman huomioonottamisen vakuutuksen hinnoittelussa.

Vakuutusten jakelua ja lisäeläkeoikeuksien säilyttämistä koskevan direktiivin kansallisen toimeenpanon valmistelua jatkettiin siten, että hallituksen esitys voitaisiin antaa alkusyksystä 2017. Eläkesäätiölain ja vakuutuskassalain kokonaisuudistusta koskevaa hallituksen esitysluonnosta viimeisteltiin. Tavoitteena on esityksen antaminen alkuvuodesta 2017. Potilasvahinkolain kokonaisuudistusta selvittäneen työryhmän loppuraportti luovutettiin joulukuussa 2016.

Naisten tasa-arvoisen kohtelun ja työllistymisen edistämiseksi naispuolisen työntekijän perhevapaista työnantajalle aiheutuvia kustannuksia tasataan 1.4.2017 alkaen 2 500 euron kertakorvauksella. Tuki maksetaan työnantajille, jotka maksavat työ- tai virkaehtosopimuksen tai työ-sopimuksen perusteella palkkaa vähintään yhdeltä kuukaudelta äitiysrahakauden aikana.

Valmisteltiin laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Laki tuli voimaan 1.7.2016. Lailla pyritään rajoittamaan investointihankkeet vain välttämättömiin ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Lakia sovelletaan sopimuksiin, jotka kunnat ja kuntayhtymät tekevät yksityisten palvelujen tuottajien kanssa, kuntien ja kuntayhtymien tekemiin rakennusten ja toimitilojen vuokra- tai muuta käyttöoikeutta koskeviin sopimuksiin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla sekä kuntien ja kun-

tayhtymien tekemiin investointeihin sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksiin. Kunnat ja kuntayhtymät joutuvat hakemaan poikkeuslupaa ministeriöstä yli viiden miljoonan euron sosiaali- ja terveydenhuollon rakennuksiin kohdistuviin investointeihin.

Rationaalisen lääkehuollon toimeenpano-ohjelman osana arvioidaan lääkehuollon rakenteita ja kokonaisuutta sote-uudistuksessa. Väliraportti työstä julkaistaan tammi-helmikuussa 2017. Lääkesäästöihin liittyvät lääkelain muutokset on toteutettu. Muutokset liittyvät pääasiassa lääkevaihtoon.

Tehtiin tartuntatautilain kokonaisuudistus. Lain tavoite on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä mahdollistamalla varhainen diagnosointi ja tehokas hoito. Laki tulee voimaan vuonna 2017. Uuden lain mukaan kunta vastaa oman alueensa tartuntatautien torjunnasta ja muun muassa terveystarkastusten järjestämisestä. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä tukee kuntaa asiantuntemuksellaan tautien diagnostiikassa, torjunnassa ja epidemioiden selvittämisessä. Laki lisää tartuntatauteihin erikoistuneiden lääkäreiden päätösvaltaa sekä kunnissa että aluehallintovirastoissa. Samalla hallinto kevenee. Laki vahvistaa myös Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) asemaa torjuntatyön valtakunnallisena asiantuntijalaitoksena. Uuden tartuntatautilain myötä käyttöön tulee uusi etuus, tartuntatautipäiväraha.

Hallituksen linjausten mukaan kuntoutuksen säädöspohjan ja rahoituksen arviointi on käynnistynyt kuntoutuksen uudistamiskomiteassa syksyllä 2016. Komitean tehtävänä on tehdä ehdotus uudistetuksi kuntoutusjärjestelmäksi ja sen edellyttämiksi säädösmuutoksiksi siten, että kuntoutuksesta vastaavien toimijoiden vastuunjako on selvä ja asiakaslähtöinen kuntoutus toimii saumattomasti. Ehdotukset valmistellaan kevään 2017 aikana ja tarvittavat lakimuutokset syksyn 2017 aikana.

Valmisteltiin kansallinen potilas- ja asiakasturvallisuusstrategia, joka julkaistaan 2017. Uudistettu asiakas- ja potilasturvallisuusstrategia 2017–2021 valmisteltiin yhteistyössä hallinnonalan laitosten ja Suomen Potilasturvallisuusyhdistyksen sekä kentän toimijoiden kanssa.

Perustoimeentulotuen Kela-siirtoon liittyen valmisteltiin hallituksen esitys, jossa tehtiin täsmennyksiä aiemmin hyväksyttyyn Kela-siirtolainsäädäntöön. Uudistuksen taustana oli toimeentulotukilain muutos, jonka mukaan Kelalle siirtyy vastuu perustoimeentulotuen myöntämisestä ja maksamisesta vuoden 2017 alusta lukien. Uuden hallituksen esityksen mukaiset lainsäädännön muutokset koskevat Kelan ja kunnan välistä työnjakoa liittyen toimeentulotuen hakemiseen ja hakemuksen siirtämiseen. Muutosten tavoitteena on, että Kela ja kunnat voivat toimia jatkossa joustavasti, hallinnollisesti tehokkaasti ja tiiviissä yhteistyössä. Lisäksi kunnilla on mahdollisuus myöntää toimeentulotukea kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi poikkeustilanteissa ilman, että Kela on ensin arvioinut ja ratkaissut asiakkaan oikeutta perustoimeentulotukeen.

Valmisteltiin laki opiskelijoiden siirtämisestä yleisen asumistuen piiriin. Laki tulee voimaan ja opiskelijat siirtyvät yleisen asumistuen piiriin 1.8.2017 alkaen. Yleinen asumistuki ottaa opiskelijan asumislisää paremmin huomioon todellisen vuokratason sekä kuntien väliset erot asu-
miskustannuksissa. Uudistuksen jälkeen opiskelijat ovat asumistuen suhteen yhdenvertaisessa asemassa muiden pienituloisten kanssa. Myös sosiaaliturvajärjestelmä yksinkertaistuu. Opin-
totukijärjestelmän asumislisän piirissä säilyvät edelleen ulkomailla opiskelevat ja Suomessa kansanopistossa, liikunnan koulutuskeskuksessa tai saamelaisalueen koulutuskeskuksessa maksullisella linjalla opiskelevat ja oppilaitoksen asuntolassa asuvat opiskelijat.

Tehtiin laaja tupakkalain kokonaisuudistus, jolla pantiin täytäntöön EU:n tupakkatuotedirektiivi ja toteutettiin myös kansallisia uudistuksia. Direktiiviin liittyviä uudistuksia olivat muun muassa tupakkapakkausten kuvavaroitukset, tunnusomaisten tuoksujen ja makujen kieltäminen tupakkatuotteista sekä sähkösavukkeiden tulo Suomen markkinoille. Kansallista sääntelyä oli esimerkiksi 24 tunnin aikaraja ETA:n ulkopuolelta tapahtuvalle maahantuonnille, savuttomien tupakkatuotteiden myynnin ja maahantuonnin kieltäminen, etämyynnin kieltäminen, sähkösavukkeiden sääntely sekä asuntoyhteisön mahdollisuus hakea kunnalta tupakointikieltoa esimerkiksi parvekkeille.

Uuden tupakkalain nojalla annettiin yksi valtioneuvoston asetus ja kolme ministeriön asetusta. Lisäksi muutettiin Valviran maksuasetusta niin, että Valvira voi periä maksuja tuoteilmoituksista, joita tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden valmistajien ja maahantuojien on tehtävä ennen tuotteen tuomista markkinoille.

Lisäksi loppuvuodesta 2016 toteutettiin tupakkalain muutos, jolla savuttomien tupakkatuotteiden kieltäminen rajattiin Euroopan komission päätöksen mukaisesti koskemaan nuuskaa, purutupakkaa ja nenänuuskaa.

Esitysluonnos alkoholilain kokonaisuudistukseksi eteni marraskuussa 2016 lausuntovaiheeseen. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2017.

Säteilylainsäädännön kokonaisuudistusta on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön ohjausryhmässä, jonka alla toimii kahdeksan alatyöryhmää. Luonnos uudeksi säteilylaiksi on lausuntokierroksella 11/2016–1/2017. Hallituksen esityksellä pannaan täytäntöön EU:n säteilyturvallisuusdirektiivi, joka koskee ionisoivaa säteilyä. Esityksellä ajantasaistetaan laki vastaamaan perustuslain vaatimuksia (mm. asetusten ja määräysten antovaltuudet). Lisäksi viranomaisvalvontaa, hallinnollisia pakkokeinoja, seuraamuksia ja muutoksenhakua koskevat säännökset ajantasaistetaan. Nykyiset Säteilyturvakeskuksen ohjeet siirretään soveltuvien osin Säteilyturvakeskuksen määräyksiin ja tarvittaessa lakiin ja asetuksiin. Kansainvälisen atomienergiajärjestön (IAEA) suositukset täytäntöönpannaan soveltuvien osin uusilla säädöksillä.

Ministeriön ja konsernin johtaminen ja prosessit

Ministeriön konserniohjauksen ja -yhteistyön uudistamista jatkettiin koko hallinnonalan toiminnan vaikuttavuuden parantamiseksi. Konserniyhteistyötä tiivistettiin uuden hallitusohjelman toimeenpanossa hallinnonalalla. Ministeriön konsernin strategian uudistaminen käynnistettiin hallinnonalan kehittämissäpäivillä yhdessä tunnistettujen muutosteemojen avulla. Strategiaa päivitetään yhteistyöllä oman hallinnonalan sekä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa, monipuolisia työmuotoja käyttäen ja uudenlaisia näkökulmia hakien. Strategiatyötä tukee myös valtioneuvoston yhteinen ennakointiprojekti, jonka puitteissa aloitettiin skenaariotyö.

Ministeriön hankehallintaa vahvistettiin. Hallituksen kärkihankkeiden ja projektien tueksi otettiin systemaattisesti käyttöön hankesalkkuväline, joka selkiytti ja paransi hankkeiden ja projektien hallintaa. Vakiinnutettiin myös uuden lainsäädännön sähköisen hallintavälineen lakisalkun käyttö. Uudet hallintavälineet mahdollistivat ministeriön johdolle säännöllisen, aiempaa paremman kärkihankkeiden ja lainsäädäntöhankkeiden etenemisen seurannan.

Jatkettiin ministeriön toiminnan kehittämistä kokoamalla ministeriön laaja-alaiset kehittämissuhteet ja -hankkeet saman kokonaisuuden alle, kehittämällä tukitoimintoja ja jokapäiväisiä toimintakäytäntöjä. Kokonaisarkkitehtuuryötä jatkettiin suunnitelman mukaisesti. Hallinnonalan yhteisten prosessien ja tietojärjestelmien arkkitehtuurihallinta käynnistettiin tavoitteen mukaisesti. Laadittiin hallinnonalan yhteiset digitalisaatiolinjaukset.

Yhteistyötä ja vaikuttamista kansallisesti ja kansainvälisesti

Hallitusohjelman ja muiden keskeisten lainsäädäntöhankkeiden lisäksi ministeriö tekee aktiivista yhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti. Kertomusvuoden yksi keskeisistä aiheista oli Suomen pohjoismainen puheenjohtajuusvuosi. Ministeriö vastasi puheenjohtajuusvuonna noin 90 tapahtuman toteutuksesta ja koordinoinnista. Puheenjohtajuuden aikana järjestettiin sosiaali- ja terveysministeri- sekä tasa-arvoministerikokous. Puheenjohtajuusvuoden aloitti poikkihallinnollinen konferenssi ”Miten voit Pohjola? Kestävyyttä hyvinvoinnista, kulttuurista ja tasa-arvosta”. Poikkihallinnollisuus oli vahvasti esillä myös ministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämässä pohjoismaisessa prioriteettihankkeessa ”Pohjola 2020”.

Ministeriö osallistui EU:n TSTK-neuvoston, sosiaalisen suojelun komitean sekä epävirallisten terveys- ja sosiaaliministereiden kokouksiin. Suomi osallistui EU:ssa voimakkaasti esillä olleeseen keskusteluun EU:n sosiaalisen olottuvuuden kehittämisestä ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista. Ministeriö myös osallistui useisiin EU-lainsäädäntöneuvotteluihin, koskien muun muassa esteettömyysdirektiiviä, nk. syöpädirektiiviä sekä lääke- ja eläinlääkeseurauksia. Ministeriö oli myös vaikuttamassa ampuma-asedirektiivin valmistelussa sekä Suomen kannanmuodostukseen EU:n neuvottelemisissa vapaakauppasopimuksissa.

Sosiaali- ja terveyssektorilla vuoden keskeisiä saavutuksia olivat Pohjoismaisen hyvinvointikeskuksen Suomen toimipisteen vahvistaminen, pohjoismaisen kansanterveysareenan käynnistäminen ja EU-yhteistyön lujittaminen pohjoismaisessa kontekstissa.

Tasa-arvosektorilla keskityttiin väkivallan ehkäisyyn ja median tasa-arvokysymyksiin. Lisäksi esillä olivat terveyden tasa-arvo sekä miesten tasa-arvokysymykset. Vuoden keskeisiä tapahtumia olivat YK:n Naisten asema -komissiokokouksen yhteydessä järjestetty pohjoismainen asiantuntijapaneeli seksismistä ja vihapuheesta internetissä, median tasa-arvo-ongelmien käsittely maailman lehdistönvapauden päivän yhteydessä, ihmiskaupan vastainen poikkisektoraalinen konferenssi sekä väkivallan vastaisia toimijoita laajasti kokoava seminaari Helsingissä.

Suomi käynnisti kaksivuotisen yhteispuheenjohtajuutensa Barentsin Euroarktisen Neuvoston sosiaali- ja terveyssektorilla yhdessä Venäjän (Arkangelin alue) kanssa.

ILO:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston Global Dialogue on Gender Equality in the World of Work: Nordic perspectives järjestettiin Helsingissä. Tapahtumalla haettiin eri Pohjoismaista oppeja tasa-arvoiseen työelämään.

Ministeriö osallistui Tampereella järjestetyn WHO:n Safety 2016 -maailmankonferenssin järjestämiseen.

Suomi jatkoi toimintaansa Pohjoisen ulottuvuuden yhteistyössä sekä Arktisessa neuvostossa. Suomi on Arktisen neuvoston puheenjohtajamaa kaksivuotisen toimikauden ajan toukokuusta 2017 alkaen. Vuoden 2016 aikana valmisteltiin Suomen puheenjohtajuuskauden ohjelma.

YK:n uudet kestävän kehityksen tavoitteet ja toimintaohjelma astuivat voimaan vuoden alusta. Ministeriö osallistui Agenda2030 kansallisen toimeenpanon koordinointiin sekä seurasi kansainvälistä toimeenpanoa eri foorumeilla.

Ministeriö osallistui YK:n yleiskokouksen erityisistuntoihin huumeista, hiv/aids:sta sekä anti-mikrobiresistenssistä. Suomi oli jäsen YK:n sosiaalisen suojelun komiteassa. Suomi edisti globaalia terveysturvallisuutta GHSA-ohjelman ohjausryhmän puheenjohtajatroikassa sekä tekemällä aloitteen JEE-Allianssin (Alliance for Country Assessments for Global Health Security and IHR Implementation) perustamisesta ja toimimalla sen puheenjohtajana (2016–2018).

Suomi jatkoi vahvaa yleistä profiiliaan WHO yhteistyössä. Suomi osallistui mm. WHO:n tupakkasopimuksen seitsemänteen osapuolten neuvottelukierrokseen New Delhissä.

Toimintavuonna jatkettiin osallistumista Team Finland toimintaan ja edistettiin terveysalan kansainvälistymistä mm. delegaatiomatkoin Singaporeen ja Malesiaan, Manchesteriin sekä Kiinaan. Kauppaa tukevia yhteisymmärrysasiakirjoja valmisteltiin Iranin ja Saudi-Arabian kanssa.

Ministeriössä vieraili mm. Singaporen, Iranin, Botswanan, Sri Lankan ja Viron ministerit. Norjan kuningasparin valtiovierailun erityisteemana oli terveysteknologia. Ministeriön vieraana olivat myös EU- komission varapuheenjohtaja sekä komissaarit sosiaali- ja terveyssektoreilta.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus tuli Suomessa voimaan. Työtä jatkettiin naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Euroopan Neuvoston yleissopimuksen (Istanbulin sopimus) täysimääräiseksi toimeenpanemiseksi.

Ihmisoikeussektorilla ministeriö osallistui myös mm. YK:n kidutuksen vastaisen yleissopimuksen määräaikaissäraportointiin liittyvään kuulemiseen.

Kansainvälisessä viestinnässä keskityttiin edistämään Suomen puheenjohtajuutta Pohjoismaiden ministerineuvostossa. Valmisteltiin sisällön kehittämissuunnitelma verkkosivujen kansainvälisten asioiden -osiolle.

Ministeriö osallistui turvapaikkapoliittisen toimintaohjelman, valtion kotouttamisohjelma -periaatepäätöksen sekä laittomasti maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpidesuunnitelman valmisteluun, jotka ovat poikkihallinnollisia toimenpidekokonaisuuksia.

Työn muutosta ennakoidessa on huomioitu myös työhyvinvointiajattelun uudistumisen tarve. Tämä on olennaista myös yritysten kilpailukykyyn ja tuottavuuden kannalta. Ministeriö on toiminut aloitteentekijänä uudenlaisen yhteistyön muodostamiseksi yritysten, kansallisten toimijoiden (Tekes, Sitra) ja yliopistojen (Aalto-yliopisto) kanssa. Työhyvinvoinnin myytin

murtaajat’ -seminaari syksyllä 2016 käynnisti kehittämistyötä useissa yrityksissä ja organisaatioissa. Edellä mainitun lisäksi ministeriö osallistui Työelämä 2020- kampanjaan ja toteuttaa vuosina 2016–2017 kansallisesti eurooppalaista Terveellistä työtä - Elämän eri vaiheissa kampanjaa. Kampanjan tavoitteena on levittää tietoutta terveellisistä ja turvallisista työoloista työurien pidentämisessä.

Ministeriö järjesti SuomiAreena -tapahtumassa tilaisuuden sidosryhmille sekä keskustelutilaisuuden siitä, mitä meillä on lupa odottaa julkisilta palveluilta. Jatkettiin HyväSuomi -kurssin kehittämistä ja selvitettiin ministeriön sidosryhmätyön nykytila kehittämissuunnitelman pohjaksi. Valmisteltiin ministeriön 100-vuotisjuhlavuoden viettoa ja osallistuttiin Suomi100-valmisteluun.

Valmiusasiat

Vuoden 2016 varautumis- ja valmiusasioissa näkyivät hallitusohjelma, maakuntauudistus ja sosiaali- ja terveystalouden uudistus. Globaalin ja Euroopan turvallisuustyöympäristön huononeminen heijastui valmiusasioiden toimintaan. EU:n valmiusjärjestelmien ja avunannon kehittämistyö jatkui. Turvallisuustyöympäristön muutos lisäsi myös valmiusrakenteiden kehittämistä WHO:n kanssa.

Kansallisella tasolla hallinnonalojen ja toimialojen yhteinen valmiustoiminta tehostui. Yhteiskunnan turvallisuusstrategian ajantasaistaminen käynnistyi. Erityisesti kyberympäristöön liittyvät uhkakuvat realisoituivat ja häiriöitä järjestelmissä tapahtui myös sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutokseen liittyen ministeriön valmistelemissa uusissa lakiesityksissä huomioitiin valmiuden ja varautumisen sekä jatkuvuuden hallinnan näkökulma.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakuntaan tuli vireille vuonna 2016 yhteensä 27 457 valitusasia tai poistohakemusta. Valitusten määrä laski hieman, edellisen vuoden 28 524 asiasta (-3,7 %) ja vuonna 2014 alkanut valitusmäärien voimakas kasvu näyttää tasaantuneen. Vuonna 2016 ratkaistujen asioiden määrä oli 25 675 eli lähes sama kuin vuotta aiemmin (25 670).

Ratkaistujen asioiden käsittelyaika kääntyi kasvuun vuoden 2016 aikana. Syynä tähän on se, että lautakunnan toiminta on suurista asiamääristä johtuen ruuhkautumassa uudelleen. Viimeisten kolmen vuoden aikana lautakunnassa ratkaisematta olevien valitusasioiden määrä on kasvanut, koska asioita on tullut vireille enemmän, kuin niitä on kyetty ratkaisemaan. Käsittelyaikojen kasvuun on vaikuttanut myös vuonna 2016 käyttöön otettu uusi sähköinen asianhallintajärjestelmä. Uuden järjestelmän käyttöönotto on sitonut merkittävän määrän lautakunnan henkilöstöresursseja ja käyttöönottoprojektin venymisestä johtuen lautakunta ei ole kyennyt vuonna 2016 purkamaan syntyneitä käsittelyruuhkaa. Keskimääräisen käsittelyajan raportointista vuoden 2016 osalta vaikeuttaa se, että asioita on ratkaistu kahdella eri käsittelyjärjestelmällä. Valtaosa asioista (89 %) ratkaistiin vanhalla diaarijärjestelmällä, jonka osalta koko vuoden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,5 kuukautta. Koko vuoden keskimääräinen käsittelyaika kasvoi edellisen vuoden 7 kuukaudesta 7,5 kuukauteen. Joulukuun osalta keskimääräisen käsittelyajan määrittäminen tarkasti ei ole mahdollista, mutta selvää on, että käsittelyaika on joulukuussa korkeampi kuin koko vuoden tarkastelujaksolla. Vanhassa diaarijärjestelmässä joulukuun keskimääräinen käsittelyaika on 8,8 kuukautta (12/2016 ratkaisusta 64 %) ja uudessa sähköisessä järjestelmässä 7,7 kuukautta (12/2016 ratkaistuista 36 %). Sosiaaliturvan

muutoksenhakulautakunnan toiminnan taloudellinen tehokkuus päätöksen käsittelyhintaan perustuen oli 207 euroa ratkaisulta. Toiminnan tuottavuus oli 392 ratkaisua henkilötyövuodelta.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa tuli vireille vuonna 2016 yhteensä 12 172 uutta asiaa. Vireille tulleiden asioiden määrä vähentyi 7,9 prosenttia edellisestä vuodesta. Vuonna 2016 työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnassa ratkaistiin yhteensä 11 825 asiaa. Ratkaistujen asioiden määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 17,2 prosenttia. Valitusasioiden keskimääräinen käsittelyaika nousi edellisen vuoden tasosta olleen 9,7 kuukautta (7,5 kk v. 2015). Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan taloudellinen tehokkuus oli päätöksen käsittelyhintaan perustuen 229 euroa ratkaisulta. Toiminnan tuottavuus oli 324 ratkaisua henkilötyövuodelta.

Taulukko 1: STM:n kirjanpitoyksikön alaisten virastojen kustannukset vuosina 2014–2016

SOMLA ja TTLK kustannukset 1 000 euroa	SOMLA			TTLK		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014
Käytettävissä	6 566	6 246,6	5 355	3 138	2 940	2 657
Menot	4 911	4 911	4 619	2 856	2 652	2 447
Henkilötyövuodet	65,2	59,3	56,9	36,7	32,52	31,62
Kustannukset	4 911	4 911	4 619	2 856	2 652	2 447
Kustannukset 1 000 € /htv	75,3	82,8	81,2	77,4	81,5	77,4

3 VAIKUTTAVUUS

3.1 TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS

Terveys 2000 - ja Terveys 2011 -tutkimusten mukaan yli 30-vuotiaiden suomalaisten terveys, toimintakyky ja hyvinvointi ovat parantuneet 2000-luvulla. Keski-ikäiset ja etenkin eläkeläiset voivat aiempaa paremmin, kun taas 30–44-vuotiaiden terveys ja hyvinvointi eivät ole kohentuneet juuri lainkaan. Alueelliset sekä sukupuolten ja koulutusryhmien väliset erot ovat edelleen suuria. Tärkeimmät syyt terveyseroille ovat elinoloissa ja elintavoissa, kuten alkoholin käytössä, tupakoinnissa, ravitsemuksessa ja liikunnassa. Sosioekonomiset terveyserot näkyvät jo lasten ja nuorten kohdalla.

Nuorilla terveellisten elintapojen myönteinen kehitys jatkuu edelleen. Liikuntaa harrastavien osuus on lisääntynyt ja päivittäin tupakoivien sekä vähintään kerran kuukaudessa tosihumalaan juovien osuudet ovat laskeneet. Nuoret arvioivat oman terveydentilansa pääsääntöisesti hyväksi tai melko hyväksi. Ylipaino on kuitenkin ongelma myös nuorilla, ja erilaiset fyysiset ja psyykkiset oireet ovat melko yleisiä.

Myös aikuisten elintavoissa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Sekä miesten että naisten tupakointi on vähentynyt jo pitkään, ja myös humalajuominen on hieman vähentynyt viime vuosina. Lisäksi ylipainoisuuden kasvu näyttää pitkään jatkuneen kasvun jälkeen pysähtyneen. Silti kaksi kolmasosaa miehistä ja puolet naisista on vähintään ylipainoisia.

Lasten ja perheiden palveluissa kuntien käynnistämä kehittämistyö tulee integroimaan hajanaisia palveluita yhteen asiakaslähtöisesti ja siirtämään palveluiden painopistettä varhaiseen tukeen lasten ja perheiden omien voimavarojen vahvistamiseksi. Palveluita tuodaan aiempaa vahvemmin perheiden omiin elinympäristöihin. Kehittämistyö on vielä alussa, mutta etenee oikeasuuntaisesti.

Lapsista ja nuorista 1,4 prosenttia oli vuoden 2015 aikana sijoitettuna kodin ulkopuolelle joko lyhyen aikaa tai pitkäkestoisesti. Huostassa oli prosentti alle 18-vuotiaista. Sekä kodin ulkopuolelle sijoitettujen että huostaan otettujen lasten ja nuorten määrä on vähentynyt vuodesta 2013 alkaen. Lastensuojelun avohuollon asiakkaina oli lähes 74 000¹ lasta ja nuorta. Se tarkoittaa, että 5,9 % lapsista ja nuorista on turvautunut lastensuojelun avohuollon tarjoamiin tukitoimiin.

Ikääntyneiden palvelujen rakenne on edennyt tavoitteiden suuntaisesti lukuun ottamatta säännöllistä kotihoitoa, jonka kattavuus ei ole kasvanut tavoitteiden mukaisesti. Vastaavasti samaan aikaan on lisääntymässä lyhytaikainen ja kuntouttava kotihoito. Kotihoidossa hoidetaan jo nykyisin paljon apua tarvitsevia iäkkäitä, jolloin myös yöaikaisen palvelun tarve on kasvanut.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuskehitys on ollut maltillista. Sitä selittää osin valtion ja kuntien kiristynyt talous, mutta myös se, että väestörakenteen muutoksen tuomiin kustannusten kasvupaineisiin on vastattu mm. palvelurakenteen muutoksella. Viime vuosina vanhus- ja vammaispalvelujen laitoshoidon menot ovat vähentyneet selvästi.

¹ Lastensuojelun avohuollon asiakkaaksi tulon määritelmä muuttui 1.4.2015 voimaan tulleen sosiaali- huoltolain myötä, minkä vuoksi vuoden 2015 asiakasmäärää ei voi verrata aiempien vuosien asiakasmääriin.

ekä toimeentulotuen että lastensuojelun käsittelyajat toteutuvat lain mukaan valtaosassa kunnista. Esimerkiksi lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit käsiteltiin vuonna 2016 edelleen 94 prosenttisesti lakisääteisessä kolmen kuukauden määräajassa, vaikka tapausmäärät kasvoivat. Maakuntien välillä on kuitenkin eroja käsittelyajoissa. Myös kiireetön hoitoon pääsy terveyskeskuslääkärin avosairaanhoidon vastaanotolle vaihtelee alueittain. Lokakuussa 2016 kolme prosenttia terveyskeskusten kiireettömistä lääkärikäynneistä toteutui yli kolmen kuukauden kuluttua yhteydenotosta. Lääkärin vastaanotolle pääsyä odotettiin viikko yhteydenotosta 41 prosentissa käynneistä. Erikoissairaanhoidossa yli 90 vuorokautta odottaneiden potilaiden osuus on pysynyt viimeiset neljä vuotta suunnilleen samana eli 14-15 prosentissa.

Kanta-palveluiden käyttö on laajentunut merkittävästi. Sähköisen lääkemääräyksen käyttöaste oli vuoden 2016 lopussa jo lähes 100 %. Potilastiedon arkiston käyttäjiksi on liittynyt koko julkinen sektori ja suurimmat yksityiset terveyspalveluiden tuottajat. Omakanta-palvelua käyttää kuukausittain 425 000 henkilöä.

Työkyvyttömyyseläkkeelle jääminen on vähentynyt viime vuosina. Osa vähennyksestä selittyy ikärakenteen ja eläkejärjestelmän muutoksilla, mutta myös työolojen kohentumisella ja toimenpiteillä on ollut vaikutusta. Työvoimatilastojen mukaan osatyökykyisistä työttömistä lähes kolmasosa pääsi työhön yleisille työmarkkinoille vuonna 2015.

Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaan osallistuu joka kuudes 20 vuotta täyttänyt. Säännöllisesti sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintaan osallistuu noin joka kymmenes 20 vuotta täyttäneistä suomalaisista. Osallistumisaktiivisuus kasvaa selvästi 60 ikävuotta täyttäneiden keskuudessa. Naiset osallistuvat toimintaan miehiä aktiivisemmin ja säännöllisemmin.

Taulukko 2. Strategisten tavoitteiden seurantaindikaattorit

Strategisten tavoitteiden indikaattorit	2016	2015	2014	2013	2012
	toteuma/ arvio (*)	toteuma	toteuma	toteuma	toteuma
Elintapojen kehitys, % ikäryhmästä					
Aikuisten ylipaino	54	54	54	55	54
Aikuisten humalajuominen	13	11	12	12	14
Liikuntaa harrastamattomat aikuiset	23	26	23	25	25
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneet aikuiset	14	13	13	14	14
Ylipainoiset nuoret	..	15,5	..	16,4	..
Tosi humalaan vähintään kuukausittain juovat nuoret	..	9,9	..	12,1	..
Vähän liikuntaa harrastavat nuoret	..	22,4	..	32,1	..
Lapsiperheiden ennaltaehkäisevät palvelut, perheitä / käyneitä vuoden aikana					
Lastensuojelun tehostettu perhetyö (perheitä)	9 000*	8 939
SHLn mukainen perhetyö (perheitä)	11 000*	10 707
Lastensuojelun kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	2 500*	2 586
SHLn mukaiset kodin- ja lastenhoitopalvelut (perheitä)	10 000*	9 645
Erityisen tuen tarpeen mukaiset käynnit äitiys- tai lastenneuvolassa tai koulu- tai opiskeluterveydenhuollossa	25 858[1]	14 183
[1] Muutos 2015–2016 on suuri eikä sen syytä tarkkaan tiedetä. Taustalla voi olla palvelujen tarpeen kasvu tai kuntien halu panostaa näihin palveluihin, mutta myös uuteen tilastojärjestelmään tai kirjaamiseen liittyvät syyt.					
Ikääntyneiden palvelujen rakenne, % 80 - vuotta täyttäneistä					
Omaishoidon tuen 80 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana	5,8*	5,7	5,5	5,5	5,4
Säännöllisen kotihoidon piirissä 30.11. olleet 80 vuotta täyttäneet asiakkaat	16,6*	16,4	16,5	16,6	16,3
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 80 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12.	10,2*	10,3	9,8	9,3	8,7
Vanhainkoteissa tai pitkäaikaissa laitoshoidossa terveyskeskuksissa olevat 80 vuotta täyttäneet 31.12.	2,8*	3	3,9	4,5	5,3
Strategisten tavoitteiden indikaattorit	2016	2015	2014	2013	2012
	toteuma/ arvio (*)	toteuma	toteuma	toteuma	toteuma
Sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannukset, € / asukas					
Käyttökustannukset (defl.)	3 700*	3 617	3 644	3 601	3 550
Sosiaali- ja terveyspalvelujen odotusajat, % asiakkaita					
Lastensuojelun selvitystä yli 3 kk odottaneet	5,6	5,7	10,1
Perusterveydenhuollossa lääkärille yli 7 päivää odottaneet	59	52	56	53	..
Perusterveydenhuollossa hoitajalle yli 3 päivää odottaneet	40	33	48	44	..
Erikoissairaanhoidossa yli 90 vuorokautta odottaneet	14,4	14,5	13,6	15,2	22,3
Osatyökykyisten tukeminen työmarkkinoille, LKM					
Kelan kuntoutusrahan saajat	49 187	57 292	56 731	55 521	53 127
Työeläkekuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa saaneet	10 171	9 210	8 479	8 240	6 978
Osatyökyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	5 245	4 837	4 842	5 157	4 149
Kokoaikaiselle työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet	16 300*	16 360	16 405	17 803	18 429
Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta					
Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, milj. euroa	315,3	309,3	308	301	282,2

*Arvio

3.2 SIIRTO- JA SIOITUSMENOJEN VAIKUTTAUVUUS

Terveysten edistämisen määrärahat

Terveysten edistämisen määräraha (33.70.50) on tarkoitettu terveysten edistämisen kokeilu- ja kehittämishankkeisiin sekä terveysten edistämistä tukeviin tutkimushankkeisiin ja -ohjelmiin. Hankkeiden arviointi on toteutunut hankkeiden jättämien loppuselvitysten yhteenvedolla, joka on toimitettu vuosittain ministeriölle toukokuussa. Tämän lisäksi Terveysten ja hyvinvoinninlaitos on käyttänyt ulkopuolista apua hankkeiden tulosten ja vaikutusten arvioimiseksi vuosina 2010, 2013 ja 2016. Hankkeiden vaikutuksia tullaan arvioimaan seuraavan kerran vuonna 2019.

Vuoden 2016 arvioinnissa tarkasteltiin otannalla hankkeita, jotka on toteutettu vuosina 2011–2015. Yhteisenä tekijänä hankkeilla oli tavoite terveyserojen kaventamisesta mukaan luettuna sukupuolten välisten erojen kaventaminen. Arvioinnin tavoitteena oli selvittää valtion talousarviossa esitettyjen määrärahalle asetettujen tavoitteiden sekä käyttösuunnitelmassa esitettyjen painoalueiden toteutumista määrärahalla rahoitettujen hankkeiden vaikutusten kautta. Arvioinnin tulokset valmistuvat vuoden 2017 alkupuolella.

Vuodelle 2016 momentille myönnettiin 2,43 milj. euroa. Vuonna 2016 alkaneiden hankkeiden toteutumista arvioidaan kattavammin ensimmäisen kerran väliselvitysten tai loppuselvitysten jättämisen yhteydessä maaliskuussa 2017. Vuonna 2016 käynnissä oli myös vuonna 2014 ja 2015 alkaneita hankkeita. Yhteensä käynnissä olevia hankkeita oli 41 kpl.

Tartuntatautiin valvonnan määrärahasta myönnettyt avustukset

Tartuntatautiin valvonnan määrärahaa (momentti 33.70.22) oli käytettävissä 590 000 euroa ja sillä tuettiin 13 eri hanketta yhteensä 598 000 eurolla. Määrärahaa saa käyttää tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen, edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen, sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen. Tartuntatautiin valvonnan määrärahan painopistealueita olivat vuonna 2016 korkean rokotuskattavuuden ylläpitäminen, mikrobilääkeresistenssin torjunta ja hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisy, Suomen hiv-strategian 2013–2016 toimeenpano sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävät hankkeet ja syrjäytymiseen, sosiaaliseen huonosuaisuuteen sekä maahanmuuttoon liittyvä tartuntatautiin ehkäisy, erityisesti tuberkuloosin torjunta.

4 TOIMINNAN TEHOKKUUS

4.1 TOIMINNAN TUOTTAVUUS

Ministeriön keskeisten suoritteiden määrä (kts. kappale 5.1) kertomusvuonna nousi hallituskausien rytmin mukaisesti; hallituksen vaihtumisvuotena määrä oli pieni ja toisena ja kolmantena vuotena suuri. Hallituksen esityksiä oli selvästi enemmän kuin edellisellä vuonna. Tämä ei kuitenkaan anna oikeaa kuvaa toiminnan tuottavuudesta, koska kertomusvuoden keskeisten hankkeiden, kuten sote-uudistukseen liittyvien lakipakettien tai kärkihankkeiden valmistelu eivät näy vuoden 2016 suoritemäärissä. Lisäksi ministeriötasolla seurattavat suoritteet, kuten hallituksen esitykset tai kirjalliset kysymykset eivät ole yhteismitallisia.

Laajojen sote- ja maakuntauudistuksen sekä kärkihankkeiden valmistelusta huolimatta ministeriön henkilöstömäärä kasvoi vain jonkin verran edellisestä vuodesta. Kasvu aiheutui projektihenkilöstöstä määräaikaisiin tehtäviin em. uudistusten valmisteluun.

Hallinnonalan vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeiden toteutusta jatkettiin ja saatiin osin päätökseen suunnitelmien mukaisesti. Vankien terveydenhuollon ja puolustusvoimien terveydenhuollon valvonnan siirto ministeriön hallinnonalalle toteutettiin 1.1.2016 lukien. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa- ja valvontaprosessien kehittämistä jatkettiin Sampo-hankkeessa.

Valtiohallinnon yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (Kieku) käytön osalta keskityttiin järjestelmän ja prosessien käytön tehostamiseen sekä Kieku:n mukaisen kustannuslaskentamallin valmisteluun ja käyttöönottoon.

4.2 TOIMINNAN TALOUDELLISUUS

Toiminnan taloudellisuuden osalta tarkastellaan seuraavaksi ministeriön kuluja osastoittain ja kululajeittain taulukoissa 3 ja 4. Taulukot 3 ja 4 sisältävät koko ministeriön toiminnan kulut lukuun ottamatta sisäisiä kuluja. Lisäksi taulukoissa esitetään VNK:n ilmoittamat ministeriölle kohdistuneet kulut.

Lisäksi taulukoissa 5 ja 6 esitetään kulut toiminnoittain ilman HILAA (sisältyy taulukoihin 3 ja 4) ja sisäisiä kuluja. Tukitoiminnot on vyörytetty ydin- ja ohjaustoiminnoille tehdyn työajan perusteella. Lisäksi taulukoissa 5 ja 6 huomioidaan laskennallinen korko.

Tilinpäätösanalyysiluvussa 7 käsitellään myös kuluja kululajeittain. Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan kaikkia ministeriön omia toiminnan kuluja kululajeittain, joten VNK:n kuluja ei huomioida tilinpäätösanalyysissä. Tilinpäätösanalyysissä tarkastellaan kuitenkin kaikkia kululajeja, jolloin sisäiset kulut ovat mukana. Lisäksi tilinpäätösanalyysissä on eroteltu jokainen virasto (STM, TTLK ja SOMLA) omiksi taulukoikseen.

Taulukko 5: Kokonaistuottavuus ja tehokkuus 2016

Kokonaistuottavuus 2016	Euroa (1 000 €)
Kustannukset (1 000 €)	56 994,4
HTV:t (kohdennetut)	450,2
Kustannus 1 000 € / htv	126,6
Tehokkuus 2016	HTV
Ydintoiminnot	55,5
Ohjaustoiminnot	153,0
Tukitoiminnot (ml. yleishallinto)	95,4
Lomat ja muut palkalliset poissaolot	146,3
Kohdentamaton työ	12,6
Yhteensä	462,9

Taulukko 6: Tukitoimintojen vyörytys ydin- ja ohjaustoiminnoille 2016

Tukitoimintojen vyörytyksen jälkeen ydintoiminnoille 2016	Euroa (1 000 €)	%	HTV:t (kohdennetut)	Kustannus (1 000 €/htv)
2201: Terveiden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen sekä sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäisy (Ydintoiminto)	692,4	4,8 %	3,2	216,4
2202: Sosiaali- ja terveyspalvelut (Ydintoiminto)	914,2	6,3 %	3,7	245,7
2203: Lääkehuolto (Ydintoiminto)	4,4	0,0 %	0,0	211,8
2204: Terveysturvallisuus sekä säteilyhaittojen, kemikaalien ja geeniteknologian valvonta (Ydintoiminto)	418,1	2,9 %	2,2	186,0
2205: Toimeentuloturva (Ydintoiminto)	11 434,1	78,8 %	43,0	265,7
2206: Vakuutusmarkkinoiden toiminta (Ydintoiminto)	208,0	1,4 %	0,8	247,3
2207: Työsuojelu (Ydintoiminto)	73,2	0,5 %	0,4	196,9
2208: Naisten ja miesten välinen tasa-arvo (Ydintoiminto)	359,2	0,3 %	1,4	253,8
4001: Ydintoimintojen tietojärjestelmät	415,3	0,3 %	0,6	689,8
Ydintoiminnot yhteensä	14 519,0	100,0 %	55,5	261,8
Tukitoimintojen vyörytyksen jälkeen ohjaustoiminnoille 2016	Euroa (1 000 €)	%	HTV:t (kohdennetut)	Kustannus (1 000 €/htv)
5000: Yhteiskuntapolitiikan strategiat ja seuranta (Ohjaustoiminto)	16 847,6	39,7 %	53,4	315,5
5100: Ministeriön toimialan ohjaus ja toiminta- ja taloussuunnittelu sekä seuranta (Ohjaustoiminto)	3 967,8	93,0 %	16,1	246,4
5200: Lainsäädäntöhankkeiden valmistelu ja seuranta (Ohjaustoiminto)	9 463,3	22,3 %	46,7	202,5
5300: EU- ja kansainväliset asiat (Ohjaustoiminto)	9 079,7	21,4 %	22,3	407,8
5400: Muut ministeriökohtaiset erityistehtävät (Ohjaustoiminto)	3 117,0	7,3 %	14,5	214,9
Ohjaustoiminnot yhteensä	42 475,5	1,0	153,0	277,6

4.3 MAKSULLISEN TOIMINNAN TULOS JA KANNATTAVUUS

Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat vuonna 2016 yhteensä 4,30 milj. euroa (4,86 milj. euroa v. 2015). Tästä 4,22 milj. euroa (4,79 milj. euroa v. 2015) kertyi nettobudjetoidun toiminnan tuotoista. Bruttobudjetoitu toiminta on ollut vähäistä. Vuoden tuotot olivat 81 295 euroa (65 615 euroa v. 2015). Yhteisrahoitteinen toiminta on ollut niin ikään vähäistä. Sen tuotot olivat 51 315 euroa vuonna 2016 (0 euroa v. 2015) eikä siitä Valtiokonttorin ohjeiden mukaisesti (alle 1 milj. euroa) ole tehty kustannusvastaavuuslaskelmaa. Samasta syystä bruttobudjetoidusta toiminnasta ei ole tehty kustannusvastaavuuslaskelmaa.

Ministeriön bruttobudjetoidut tulot koostuvat ministeriön maksullisista suoritteista annetun asetuksen (STMA 1578/2015) tarkoittamista julkisoikeudellisista suoritteista, lähinnä geotekniikan lautakunnan (VNA 1539/2015) ja edellä mainitun ministeriön asetuksen (STMA 1578/2015) 3 §:n tarkoittamista liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista (STMA 1578/2015)

Ministeriön nettobudjetoidut tulot koskevat ministeriön maksuasetuksen (STMA 1578/2015) 2 §:n ja asetuksen liitteessä mainittuja työsuojeluhallinnon julkisoikeudellisia suoritteita, 3 §:n mukaisia markkinasuoritteita, lääkkeiden hintalautakunnan tuloja (STMA 1167/2014), raha-automaattivastuksista annetun lain (L 1056/2001) 45 §:n tarkoittamia korvauksia sekä peliriippuvuuden seuranta- ja tutkimustoiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamisesta rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia (STMA 381/2002). Vuoden 2016 osalta ei ole laadittu erikseen varainhoitovuoden tavoitteita, koska toimintatavoite tulee olla kustannusneutraali.

Taulukko 7: Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma 2016

Erillislainsäädäntöön perustuvat maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet	RAY-valvonta			Rahapeliasiat			Yhteensä		
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
TUOTOT									
- maksullisen toiminnan muut tuotot	242 877	104 314	107 441	1 844 683	2 042 919	2 058 239	2 087 560	2 147 233	2 165 679
Tuotot yhteensä	242 877	104 314	107 441	1 844 683	2 042 919	2 058 239	2 087 560	2 147 233	2 165 679
KUSTANNUKSET									
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset									
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 195	2 277	2 512	0	0	0	2 195	2 277	2 512
- henkilöstökustannukset	74 384	70 067	72 817	56 483	45 241	0	130 868	115 307	72 817
- vuokrat	7 300	7 300	7 200	0	0	0	7 300	7 300	7 200
- palvelujen ostot	123 840	659	1 183	4 862	355 894	368 461	128 702	356 554	369 645
- muut erilliskustannukset	3 714	0	0	1 789 725	1 637 319	1 689 778	1 793 439	1 637 319	1 689 778
Erilliskustannukset yhteensä	211 433	80 303	83 713	1 851 071	2 038 454	2 058 239	2 062 504	2 118 757	2 141 952
KÄYTTÖJÄÄMÄ	31 444	24 010	23 728	-6 388	4 465	0	25 056	28 475	23 728
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista									
- tukitoimintojen kustannukset	24 182	11 118	10 482				24 182	11 118	10 482
- poistot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- korot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	7 262	12 892	13 245				7 262	12 892	13 245
Osuus yhteiskustannuksista	31 444	24 010	23 728				31 444	24 010	23 728
Kokonaiskustannukset yhteensä	242 877	104 314	107 441	1 851 071	2 038 454	2 058 239	2 093 948	2 142 767	2 165 679
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	0	0	0	-6 388	4 465	0	-6 388	4 465	0
Kustannusvastaavuus-%	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Muut julkisoikeudelliset suoritteet	Hintalautakunta			Kaikki (julkisoik. suor.) yhteensä					
	2016	2015	2014	2016	2015	2014	2016	2015	2014
	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa	euroa
TUOTOT									
- maksullisen toiminnan myyntituotot	2 132 680	2 644 466	1 864 770	2 132 680	2 644 466	1 864 770	2 132 680	2 644 466	1 864 770
- maksullisen toiminnan muut tuotot	0	3 006	2 970	2 087 560	2 150 239	2 168 649	2 087 560	2 150 239	2 168 649
Tuotot yhteensä	2 132 680	2 647 472	1 867 740	4 220 240	4 794 705	4 033 419	4 220 240	4 794 705	4 033 419
KUSTANNUKSET									
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset									
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 555	22 835	27 024	4 750	25 112	29 537	4 750	25 112	29 537
- henkilöstökustannukset	1 240 036	1 214 873	1 128 314	1 370 903	1 330 181	1 201 131	1 370 903	1 330 181	1 201 131
- vuokrat	0	119 320	124 762	7 300	126 620	131 962	7 300	126 620	131 962
- palvelujen ostot	178 260	523 084	431 050	306 962	879 638	800 695	306 962	879 638	800 695
- muut erilliskustannukset	526 817	45 832	15 279	2 320 256	1 683 151	1 705 057	2 320 256	1 683 151	1 705 057
Erilliskustannukset yhteensä	1 947 667	1 925 944	1 726 430	4 010 171	4 044 701	3 868 381	4 010 171	4 044 701	3 868 381
KÄYTTÖJÄÄMÄ	185 013	721 528	141 310	210 069	750 004	165 038	210 069	750 004	165 038
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista									
- tukitoimintojen kustannukset	225 562	220 985	205 240	249 745	232 103	215 723	249 745	232 103	215 723
- poistot	0	0	18 854	0	0	18 854	0	0	18 854
- korot	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- muut yhteiskustannukset	0	0	0	7 262	12 892	13 245	7 262	12 892	13 245
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	225 562	220 985	224 094	257 007	244 996	247 822	257 007	244 996	247 822
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 173 230	2 146 929	1 950 524	4 267 178	4 289 697	4 116 203	4 267 178	4 289 697	4 116 203
Ylijäämä (+) tai Alijäämä (-)	-40 550	500 543	-82 784	-46 938	505 008	-82 784	-46 938	505 008	-82 784
Kustannusvastaavuus-%	98 %	123 %	96 %	99 %	112 %	98 %	99 %	112 %	98 %

Nettobudjetoidun toiminnan tuotot kertyivät vuonna 2016 pääsääntöisesti julkisoikeudellisista suoritteista. Julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamiselle asetettu kustannusvastaavuustavoite on saavutettu hyvin. Lääkkeiden hintalautakunnan (2,13 milj. euroa) ja peliriippuvuuteen liittyvät (1,84 milj. euroa) maksullisen toiminnan tuotot muodostivat 98,11 % julkisoikeudellisten suoritteiden tuotoista. Lääkkeiden hintalautakunnan kustannusvastaavuus (98 %) on laskenut edellisestä vuodesta (123 %). Vuosien 2014–2016 keskimääräinen kustannusvastaavuus on ollut 105,7 %. Vaihtelu aiheutuu toiminnan luonteesta. Tarkasteluvuonna hakemuksia on tullut lautakunnalle 607 (786 v. 2015), keskimääräisen vuosittaisen hakemusmäärän ollessa n. 646. Rahapelitoiminnan haittojen ehkäisy- ja seurantatoiminnan tuotot (peliriippuvuus) on laskenut edellisestä vuodesta 9,71 %. Ministeriössä tuotettujen suoritteiden bruttobudjetoidut tulot koostuivat ministeriön maksuasetuksen (STMA 1578/2015) 2 §:n tarkoittamista julkisoikeudellisista suoritteista ja geenitekniiikan lautakunnan (VNA 1539/2015) sekä edellä mainitun asetuksen (STMA 1578/2015) 3 §:n tarkoittamista liiketaloudellisin perustein hinnoiteltavista suoritteista. Bruttobudjetoitujen ministeriön maksuasetuksen 2 §:n ja 3 §:n tarkoittamien tulojen kohdalla on kysymys vähäisistä ja satunnaisista tuloista, joiden osalta jo tuloarvion laatiminen ja sen toteutumisen ennustaminen on vaikeaa.

Merkittävä osa bruttobudjetoiduista tuloista muodostuu geenitekniiikan lautakunnasta 20 725 euroa (13 500 euroa v. 2015), vakuutusmarkkinayksiköstä 15 500 euroa (11 000 euroa v. 2015) ja eläkevakuutusyksiköstä 11 520 euroa (15 265 euroa v. 2015). Myös näiden tulot ovat vaikeasti ennakoitavia. Bruttobudjetoidussa toiminnassa on toteutettu työajan seuranta vuodesta 2008 lähtien. Toiminnan kannattavuuteen vaikuttaa alentavasti esimerkiksi se, että geenitekniiikalain 35 §:n mukaan maksujen perimisestä voidaan myöntää poikkeuksia ja maksu voidaan jättää perimättä osittain tai kokonaan. Em. lainmukaisia hakemuksia tekevät pääosin julkisyhteisöjen yhteydessä toimivat tutkimusryhmät.

Muutokset tilikauteen 2015 verrattuna

Maksullisen toiminnan kokonaistuottokertymä oli 574 465 euroa edellistä tilikautta pienempi. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli yhteensä 99 %. Yhteisrahoitteinen toiminta kuten myös bruttobudjetoitu toiminta on ollut niin vähäistä, ettei niitä koskevia kustannusvastaavuuslaskelmia ole kertomuksessa esitetty.

4.4 YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN KUSTANNUSVASTAAVUUS

Ministeriön yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat vuonna 2016 yhteensä n. 0,5 milj. euroa. Näin ollen yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä vuoden 2016 osalta, koska raja laskelmalle on 1 milj. euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan rahoituksesta valtaosa tuli valtionhallinnon ulkopuolelta, pääosin Pohjoismaiden ministerineuvostosta.

5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

5.1 SUORITTEIDEN MÄÄRÄT JA AIKAANSAADUT JULKISHYÖDYKKEET

Taulukko 8: Keskeiset tuotokset vuosina 2014–2016

Keskeiset tuotokset	2016	2015	2014
Esiteltyjen säädösten määrä			
- hallituksen esitykset	51	29	58
- HE:iin sisältyvät lait	175	112	244
- valtioneuvoston asetukset	30	45	26
Asetettujen työryhmien määrä	23	26	19
Kirjallisten kysymysten määrä	161	145	263
Asiantuntijakuulemisten määrä eduskunnan valiokunnissa	206	145	209
Uudet kansalaiskirjeet[1]	1404	1231	1 339
[1] Uudet asianhallintajärjestelmään avatut asiat; osa saapuneista kansalaiskirjeistä on kirjattu aikaisempina vuosina avatuille asioille			
Julkaisut	15	19	24
Tiedotteet, suomenkieliset	263	229	323
Tiedotteet, ruotsinkieliset	235	151	241
Tiedotteet, englanninkieliset	77	19	43
Tiedotteet, venäjänkieliset	5	1	
Tiedotustilaisuuudet ja toimittajatapaamiset	97	19	20
Verkkouutiset, suomenkieliset	195	124	82
Verkkouutiset, ruotsinkieliset	132	97	30
Verkkouutiset, englanninkieliset	41	40	
Verkkouutiset, venäjänkieliset	0	1	
Verkkosivujen Yläkulma-tekstiartikkeleita (Yläkulma-artikkelit lopetettiin verkkouudistuksen yhteydessä kesällä 2015)		10	30
Verkkosivujen Näkökulma-videoita (Näkökulma-videoiden teko aloitettiin verkkouudistuksen yhteydessä kesällä 2015)	17	13	
Muut tuotetut videot (ei Näkökulma)	243	41	

Vuonna 2015 pidettiin eduskuntavaalit, ja uusi hallitus aloitti työnsä kesällä. Tämän vuoksi vuonna 2015 hallituksen esityksiä annettiin selvästi vähemmän ja kansanedustajien kirjallisia kysymyksiä oli selvästi vähemmän kuin tavanomaisina vuosina. Vuonna 2016 hallituksen esitysten määrä palasi tavanomaiselle tasolle. Kansanedustajien kirjallisten kysymysten määrä ei kuitenkaan juuri noussut edellisestä vuodesta, vaikka eduskunta toimi koko vuoden. Työryhmiä asetettiin lähes saman verran kuin edellisenä vuonna. Ministeriölle ja ministereille tulleiden kansalaiskirjeiden määrä kasvoi edelleen. Erityisesti sähköpostitse saapuu runsaasti yhteydenottoja, ja ne vaativat ministeriöltä paljon työpanosta. Uutena kohteena seurataan sitä, kuinka usein sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet ovat kuultavana asiantuntijana eduskunnan valiokunnissa. Valtaosa asiantuntijakuulemisista liittyy sosiaali- ja terveysministeriössä valmisteltujen hallituksen esitysten eduskuntakäsittelyyn, mutta osa liittyy muiden ministeriöiden pääasiallisella valmisteluvastuulla oleviin asioihin tai muihin asioihin kuin hallituksen esityksiin.

Visuaalisen viestinnän kehittämistä ja tiedon visualisointia jatkettiin. Tuotettiin yhteensä 260 videota sisäisen ja ulkoisen viestinnän tarpeisiin. Ministeriön Twitter-tilillä on runsaasti seuraajia, nyt noin 14 000. Kunnille suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon uutiskirje ilmestyi kaikkiaan 13 kertaa. Uutiskirjeistä 6 oli teemakirjeitä, joissa esiteltiin ministeriön kärkihankkeiden asioita.

5.2 PALVELUKYKY SEKÄ SUORITTEIDEN JA JULKISHYÖDYKKEIDEN LAATU

Ministeriön palvelukyvyn sekä suoritteiden laadun turvaamiseksi konserniohjauksen ja -yhteistyön uudistamista sekä kokonaisarkkitehtuurityötä jatkettiin suunnitelman mukaisesti. Ministeriön hankehallintaa vahvistettiin. Hallituksen kärkihankkeiden ja projektien tueksi otettiin systemaattisesti käyttöön hankesalkkuväline. Lakisalkun eli lainsäädännön valmistelun sähköisen hallintavälineen käyttö vakiinnutettiin. Uudet hallintavälineet mahdollistivat ministeriön johdolle säännöllisen, aiempaa paremman kärkihankkeiden ja lainsäädäntöhankkeiden etenemisen seurannan.

Lainvalmistelun laadun varmistamiseksi ministeriö järjesti valmistelijoille säädösvalmistelukoulutusta muun muassa EU-säädösvalmistelusta, kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, Ahvenanmaan maakunnan ja saamelaiskysymysten huomioimisesta sekä ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnista. Viimeksi mainitusta valmistui opas valtioneuvoston säädösvalmistelijoiden käyttöön.

Lainsäädännön arviointineuvosto antoi syksyn 2016 aikana lausunnon kahdesta ministeriön esittelyvastuulla olevasta esitysluonnoksesta. Molemmista esityksistä arviointineuvosto totesi, että esitykset sisältävät kattavan kuvauksen nykytilasta, esityksen tavoitteista, kohderyhmästä ja ehdotetuista toimenpiteistä. Esitysluonnokset sisälsivät arviointineuvoston mukaan myös yleisen kuvauksen lakiesityksen potentiaalisista vaikutuksista. Keskeisimpinä kehittämiskohteina arviointineuvosto totesi esityksissä muun muassa arvioinnin perusteiden ja taustalaskelmien paremman kuvaamisen sekä vaihtoehtoisten mallien arvioinnin täydentämisen. Lausuntojen pohjalta esityksiä on mahdollisuuksien rajoissa täydennetty.

Lainvalmistelun laatu nousi esiin vuoden lopulla myös julkisuudessa, kun muun muassa oikeusministeriö kiinnitti huomiota asiaan. Vuonna 2016 ministeriössä oli valmisteilla poikkeuksellisen suuria kokonaisuudistuksia, näistä huomattavan laajana etenkin sote-uudistus ja siihen liittyvä valinnanvapauslainsäädännön valmistelu. Kokonaisuudistusten valmistelusta huolimatta vuonna 2016 annettiin 51 hallituksen esitystä, joka on keskimääräistä enemmän. Lainvalmistelun laadun ylläpito on siten käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa ollut erityisen haasteellista.

6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Taulukko 9: Ministeriön virat vuosina 2014–2016

Virat:	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2014
Johto ja erillisyksiköt[1]	42	42	56
Hallinto- ja suunnitteluosasto	76	77	108
Vakuutusosasto	62	61	64
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	64	65	65
Sosiaali- ja terveystalvulosasto[2]	58	59	63
Työsuojeluosasto	55	58	63
Yhteensä	357	362	419

[1] Sisältää ministeriön yhteydessä vuoden 2014 loppuun asti toimineen tasa-arvovaltuutetun toimiston, jossa oli 11 virkaa

[2] Sisältää ministeriön yhteydessä vuoden 2014 loppuun asti toimineen lapsiasiavaltuutetun toimiston, jossa oli 5 virkaa

Ministeriön virkojen määrä väheni vuoden 2015 lopusta viidellä. Edellisenä vuonna virkojen määrä oli vähentynyt runsaasti erilaisten organisaatiouudistusten vuoksi, mutta ilman niitä vähennys oli ollut yhdeksän virkaa. Ministeriössä on sekä vuonna 2015 että 2016 lakkautettu ja muutettu avoimeksi tulleita virkoja vuonna 2015 tehdyn virkarakenteen kehittämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on sopeuttaa pysyvät henkilöstömenot vastaamaan käytettävissä olevaa määrärahaa. Samaan aikaan suunnattiin myös voimavaroja uusiin ja kasvaviin tehtäväalueisiin. Valtaosa uusista voimavaroista on ollut määräaikaista virkasuhteita nykyisen hallituksen suurten hankkeiden, erityisesti sote- ja maakuntauudistuksen ja kärkihankkeiden valmistelutehtäviin, joten nämä lisävoimavarat eivät näy virkojen määrässä. Niin sanotun hiljaisen tiedon siirtämistä tuettiin perustamalla vähäksi aikaa osin päällekkäinen virka ja lakkauttamalla eläkkeelle jäävän virka sitten kun se vapautuu. Vuoden aikana perustettiin kolme uutta virkaa ja lakkautettiin kahdeksan virkaa. Muiden osastojen virkamäärä väheni, paitsi vakuutusosaston virkojen määrä kasvoi yhdellä. Kyse on lääkkeiden hintalautakuntaan perustetusta uudesta virasta.

Taulukko 10: Ministeriön henkilöstövoimavarat vuosina 2014–2016

Henkilöstövoimavarat	2016	2015	2014
Henkilöstön määrä			
1 km 31.12.	392	387	448
naiset	304	294	331
miehet	88	93	117
htv	379	390	435
naiset	291	298	322
miehet	88	92	113
Määräaikaisten määrä			
1 km 31.12.	90	83	101
naiset	75	64	72
miehet	15	19	29
%-osuus henkilöstöstä 31.12.	23	21	23
Osa-aikaisten määrä			
1 km 31.12.	25	36	44
naiset	21	28	36
miehet	4	8	8
%-osuus henkilöstöstä 31.12.	6	9	10
Keski-ikä 31.12.	49,5	49,5	49,2
naiset	48,8	49	48,5
miehet	51,9	51,2	51
Sukupuolijakauma, naiset/miehet, %-osuus	78/22	76/24	74/26
johto[1]	56/44	55/45	54/46
esittelijät	73/27	70/30	69/31
avustava henkilöstö	96/4	96/4	89/11
Koulutustaso, indeksiluku	6,2	6,2	6,4
naiset	6,0	6,0	6,3
miehet	6,7	6,8	7,0
Kokonaispoistuma[2]	14,0	26,3	15,8
Tulovaihtuvuus[3]	13,7	11,6	15,8
Sairauspoissaolot, pv/htv[4]	8,2	8,6	9,5
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet, % henkilöstöstä	0,2	0,2	0,4
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä[5]	63,5	64,9	63,9
Henkilöstökoulutus,			
pv/htv	2,5[7]	4,1	4,4
euroa/htv	682	883[6]	727
Työterveyshuolto, euroa/htv [8]	632	768	810
Työtyytyväisyysindeksi	73,4	72,6	71,8

[1] Valtiosihteerit, kansliapäällikkö, osastopäälliköt ja tulosryhmän päälliköt, alivaltiosihteeri ja muutosjohtaja

[2] Palveluksesta eronneet ja palkattomalle virkavapaalle siirtyneet, %-osuus edellisen vuoden lopun henkilöstöstä

[3] Palvelukseen otetut uudet henkilöt ja palkattomalta virkavapaalta palanneet, %-osuus edellisen vuoden lopun

[4] Sisältää tapaturmapoissaolot

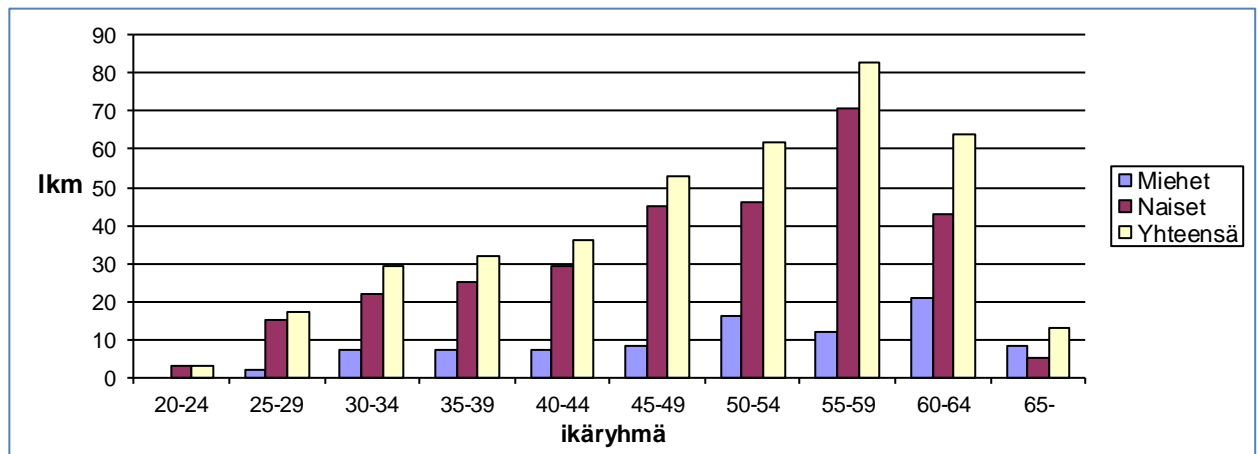
[5] Sisältää myös työkyvyttömyyseläkkeet,

[6] Valtioneuvoston hallintoyksikön vastuulle siirtyneen koulutuksen osalta laskennallinen jyvitys ministeriöille

[7] Laskentaperuste muuttunut, aiemmin pv=6 tuntia, vuonna 2016 pv=7,25 tuntia

[8] Kelan palautuksen jälkeen

Kuvio 1: Henkilöstö ikäryhmittäin ja sukupuolen mukaan vuonna 2016

Ministeriön henkilöstön määrä vuoden lopussa kasvoi jonkin verran edellisestä vuodesta. Henkilöstöä oli vuoden lopussa kymmenen enemmän kuin edellisen vuoden lopussa, vaikka virkojen määrä väheni viidellä. Etenkin sosiaali- ja terveystalvetoastolle ja jonkin verran myös muille osastoille on nimitetty projektihenkilöstöä määräaikaisiin tehtäviin (sote- ja maakuntauudistus, hallituksen kärkihankkeet). Henkilötyövuosimäärä sen sijaan pieneni jonkin verran. Eron selittää se, että siirrot valtioneuvoston hallintoyksikköön toteutettiin vuonna 2015 keskellä vuotta maaliskuun alusta alkaen, joten tammi-helmikuun osuus näistä tehtävistä sisältyi vielä ministeriön vuoden 2015 henkilötyövuosimäärään.

Määräaikaisten osuus henkilöstöstä pieneni vähän edellisestä vuodesta, mutta on samalla tasolla kuin kaksi vuotta sitten. Koska määräaikaisen projektihenkilökunnan määrä kasvoi, muun määräaikaisen henkilöstön - mm. sijaisuudet - määrä väheni.

Osa-aikaisten osuus väheni melko selvästi. Se on ollut pitkään selvästi korkeampi kuin ministeriöissä keskimäärin. Osa-aikatyössä oli vuoden lopussa 6 % henkilöstöstä, 25 henkilöä. Valtaosa osa-aikatyötä tekevästä on nimitetty kokoaikatyöhön, mutta he ovat osa-aikaisesti virkavapaana. Suurin ryhmä osa-aikatyötä tekevästä on osittaisella hoitovapaalla olevat, joita oli 10 henkilöä. Osa-aikaeläkkeellä oli 7 henkilöä. Osa-aikatyö oli naisilla vähän yleisempää kuin miehillä.

Ministeriön keski-ikä on ollut pitkään korkeampi kuin ministeriöissä keskimäärin. Vuonna 2016 keski-ikä pysyi ennallaan 49,5 vuodessa. Miesten keski-ikä on edelleen korkeampi kuin naisten, ja ero kasvoi hieman edellisestä vuodesta runsaaseen kolmeen vuoteen. Selvästi suurin ikäryhmä oli 55–59 -vuotiaat, kun edellisenä vuonna suurin ikäryhmä oli 50–54 -vuotiaat. Kaikissa ikäryhmissä 45–65 vuoden välillä on runsaasti virkamiehiä. Vuoden lopussa ministeriön palveluksessa oli 13 vähintään 65 vuotta täyttänyttä – neljä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Alle 30-vuotiaita oli vuoden lopussa 20 henkilöä – neljä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Naisten osuus johtotehtävissä ja asiantuntijatehtävissä oli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Enemmistö johtajista on edelleen naisia (56 %). Asiantuntijatehtävissä naisia on selvästi enemmän kuin miehiä (73 %) ja naisten osuus kasvoi edelleen 3 prosenttiyksikköä vuoden aikana. Avustavissa tehtävissä toimivista lähes kaikki (96 %) ovat naisia sen jälkeen kun kiinteistö- ja virastopalvelutehtävät siirrettiin valtioneuvoston hallintoyksikköön. Naisten osuus koko henkilöstöstä kasvoi edelleen ja oli 78 %.

Kaikissa ikäryhmissä yli 65-vuotiaita lukuun ottamatta naisia on enemmän kuin miehiä. Tasaisin sukupuolijakauma on kahdessa ylimmässä ikäryhmässä, joista yli 65-vuotiaissa miehiä on 62 % ja 60–64 -vuotiaissa, joista naisia on 67 %.

Ministeriön henkilöstön kokonaispoistuma oli vuonna 2015 poikkeuksellisen suuri organisaatiouudistuksiin (valtuutettujen siirto, valtioneuvoston hallintoyksikön perustaminen) liittyvien virkasiirtojen vuoksi, mutta palasi vuonna 2016 aiempien vuosien tasolle. Ministeriön ikärakenteen seurauksena eläkkeelle jää lähivuosina edelleen runsaasti henkilöitä. Tulovaihtuvuus oli edellistä vuotta suurempi, vaikka kaikkia avoimeksi tulleita virkoja ei säästösyistä täytetty. Tulovaihtuvuutta kasvatti määräaikaisen projektihenkilöstön palkkaaminen.

Sairauspoissaolojen määrä väheni edellisestä vuodesta. Sairauspoissaoloja oli 8,2 pv/htv, vajaa 0,5 pv/htv vähemmän kuin edellisenä vuonna. Pidemmät, yli 60 päivän sairauspoissaolot vähenivät.

Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä oli 63,5 vuotta, selvästi alempi kuin edellisenä vuonna. Vanhuuseläkkeelle jäi 11 henkilöä ja työkyvyttömyyseläkkeelle yksi henkilö kuten myös edellisenä vuonna. Vanhuuseläkkeelle siirtymisen keski-ikä oli 64,5 vuotta, joka sekin oli alempi kuin edellisenä vuonna. Eläkkeelle jääneistä yksi työskenteli valtion virkamiesten yleiseen eroamisikään 68 vuoteen saakka.

Henkilöstökoulutukseen käytettiin työpäiviä ja määrärahaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koulutukseen käytetyn työajan laskentaperuste on muuttunut edellisestä vuodesta, joten luvut eivät ole vertailukelpoisia. Kustannusten vertailua edellisiin vuosiin vaikeuttaa se, että valtioneuvoston hallintoyksikkö ei ole seurannut sen vastuulle siirtyneen koulutusten kustannuksia ministeriöittäin.

Myös työterveyshuollon kustannukset olivat jonkin verran pienemmät kuin edellisenä vuonna.

Ministeriön työtyytyväisyysindeksi oli syyskuussa 2016 tehdyssä kyselyssä 73,4. Se oli korkeampi kuin edellisellä kerralla syyskuussa 2015. Työtyytyväisyys on edelleen parempi kuin valtiolla ja ministeriöissä keskimäärin.

7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

7.1 RAHOITUKSEN RAKENNE

Vuoden 2016 sosiaali- ja terveysministeriön käytettävissä olleet määrärahat olivat edellisiltä vuosilta siirtyneet määrärahat mukaan lukien 12 559 milj. euroa (12 307 milj. euroa vuonna 2015). Ministeriön määrärahojen kokonaiskäyttö oli peruutetut määrärahat pois lukien yhteensä 12 304 milj. euroa (12 084 milj. euroa vuonna 2015). Määrärahaa siirrettiin seuraavalle vuodelle 81 milj. euroa, joka oli 21 milj. euroa ja 35 % enemmän, kuin edellisenä vuotena (60 milj. euroa vuonna 2015). Seuraavaksi esitetään suurimmat muutokset momenteittain.

7.2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Momentin 12.33.98 lisäjaotteluerälle 12.33.98.5 kertyi muita valtionapujen palautuksia 37,9 milj. euroa, joka on 14,4 milj. euroa vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Palautukset aiheutuvat pääosin vuoden 2015 arviomäärärahojen palautuksista.

Tilinpäätöksessä peruutetut siirretyt määrärahat on esitetty tilinpäätöksen liitteellä 4. Peruutettuja siirrettyjä määrärahoja oli yhteensä 2,0 milj. euroa, kun edellisenä vuonna niitä oli 0,9 milj. euroa. Peruttavat määrärahat muodostuivat pääasiassa momentin 33.03.63 Eräät erityishankkeet vuoden 2014 perutusta määrärahasta 1,4 milj. euroa.

Momentin 33.01.01 Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenojen väheneminen n. 2,3 milj. eurolla (10 %) aiheutui muun muassa tukipalveluiden siirrosta valtioneuvoston hallintoyksiköön maaliskuusta 2015, vuosi 2016 oli ensimmäinen vuosi, kun tukipalvelujen kustannukset olivat kokonaisuudessaan valtioneuvoston hallintoyksikössä. Näin ollen vuosi 2015 ja 2016 eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään. Lisäksi ministeriössä käynnistettiin etupainotteisesti ns. sopeutusohjelma menotason sopeuttamiseksi hallitusohjelman mukaisten määräraha-leikkausten edellyttämälle tasolle, joten siirtyvät määrärahat olivat n. 0,5 milj. euroa suuremmat, kuin edellisenä vuotena.

Momentin 33.01.03 Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot kasvoivat 0,3 milj. euroa aikaisempaan vuoteen verrattuna. Määrärahoja käytettiin 4,0 milj. euroa, joka on 0,9 milj. euroa (18 %) vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan sähköisen asianhallinnan käyttöönottoprojektin venymisestä johtuen lautakunta ei ole kyennyt vuonna 2016 purkamaan syntynyttä käsittelyruuhkaa. Uuden järjestelmän käyttöönotto on sitonut merkittävän määrän lautakunnan henkilöresursseja ja lautakunnalle ruuhkan purkamista varten myönnetty 0,7 milj. euron lisämääräraha on jäänyt käyttämättä. Tämän vuoksi sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan vuoden 2016 määrärahasta siirtyi vuodelle 2017 poikkeuksellisen suuri määrä, 1,2 milj. euroa.

Momentin 33.01.25 määrärahojen käyttö tilivuonna 2016 kohdentui pääasiassa edellisten vuosien siirtomäärärahaan. Momentille osoitetun määrärahan aikaisempien vuosien siirtymä on johtunut Kanta-palveluiden käytön suunniteltua hitaammasta laajenemisesta. Vuoden 2016 viimeisen vuosikolmanneksen Kela-kustannusten laskutus (4 milj. euroa) on laskutuskäytännöstä johtuen kohdentunut vuodelle 2017. Sosiaalihuollon kansallisten tietojärjestelmäpalveluiden rakentaminen ja sote-uudistuksen toimeenpanon kulut kohdentuvat pääasiallisesti vuodelle 2017 ja myöhemmille vuosille.

Eräät erityishankkeet momentille 33.03.63 osoitetusta määrärahasta siirtyi 10,7 milj. euroa. Tämä johtui edelleen sekä useampivuotisten hankkeiden menojen jaksotuksesta että varautumisesta hallituskauden hankkeisiin tilanteessa, jossa momentin kohdennettavissa oleva määräraha pienenee 2017 alkaen 2,4 milj. euroon.

Momentin 33.10.54 Asumistuki määrärahan lisäys 151 milj. eurolla johtui edelleen jatkuneesta heikosta työllisyystilanteesta. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrän kasvu on nostanut asumistuen saajien lukumäärää.

Momentin 33.10.60 Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut käyttö 319 milj. euroa oli kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna. Syynä tähän on sairausvakuutuslaista ja kansaneläkelaista johtuvien Kansaneläkelaitoksen toimintamenojen siirto sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin.

Momentin 33.20.51 Valtionosuus peruspäivärahasta menojen väheneminen 55,2 milj. eurolla (24 %) ja momentin 33.20.52 Valtionosuus työmarkkinatuesta menojen kasvu 46 milj. euroa johtuu pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta, jolloin 500 päivärahapäivän täytyttyä työttömyysetuuden saaja siirtyy työmarkkinatuen piiriin.

Momentin 33.20.55 Valtionosuus aikuiskoulutustuesta menot lisääntyivät 15,7 milj. eurolla (22 %). Lisäys johtuu maksettujen päivien huomattavasta kasvusta. Vuonna 2015 maksettujen päivien määrä oli 1 238 916 ja vuonna 2016 maksettujen päivien lukumäärä oli 1 810 093.

Momentin 33.30.60 Valtion osuus sairaskorvauslaista johtuvista menoista menot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 50,0 milj. euroa, joka johtui pääosin Kansaneläkelaitoksen toimintamenojen siirrosta Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin.

Momentin 33.40.52 Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista menot lisääntyivät 47,7 milj. eurolla (53 %). Menojen lisäys johtuu mm. maksutulojen pienentymisestä ja vakuumen määrän pienentymisestä sekä eläkemenojen kasvusta.

Momentilta 33.40.53 Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä valtion korvaus maksetaan vuoden viiveellä eli momentilta on maksettu vuoden 2015 korvauksia. Vanhuuseläkkeinä maksettujen etuosien määrä nousi edellisvuodesta 34,7 %, työkyvyttömyyseläkkeinä maksettujen etuosien määrä 21,0 %, perhe-eläkkeinä maksettujen etuosien määrä 28,6 % ja kuntoutusrahoina ja -kuluina maksettujen etuosien määrä 49,2 %.

Momentin 33.40.60 Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista käyttö väheni 107,2 milj. euroa (3 %), joka johtui pääosin toimintamenojen siirrosta Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluihin.

Momentin 33.60.31 Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tuki ja erät muut menot määrärahoista oli palvelurakennemuutoksen tukea varten käytössä yhteensä 2 milj. euroa, josta siirtyi noin 0,83 milj. euroa. Vuoden 2016 aikana uudistus keskittyi pääasiallisena virkatyönä tapahtuvaan säädösvalmisteluun ja työryhmiin, minkä vuoksi siirtyvä erä on suhteellisen suuri.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisohjelman (Kaste) kehittämishankkeisiin ja ohjelman toimeenpanoon varattua määrärahaa käytettiin yhteensä noin 0,3 milj. euroa, mikä on noin 1,9 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna. Muutos johtuu ohjelman päättymisestä vuoden 2015 lopussa. Hankkeiden hallinnoijille suoritettiin enää viimeisiä maksueriä aiemmin myönnettyistä avustuksista, lisäksi tehtiin ohjelman loppuarviointi.

Valtion avustusta lastensairaalan rakentamiskustannuksiin momentilta 33.60.50 maksettiin yhteensä 30 milj. euroa. Vuoden 2015 määrärahasta (10 milj. euroa) siirtyi tehtyjen tarkistusten vuoksi maksettavaksi vuoden 2016 puolella 5 milj. euroa. Lisäksi maksettiin kokonaisuudessaan vuoden 2016 talousarvioon varattu 25 milj. euroa.

Ministeriöllä oli edellisten vuosien tapaan käytössään edellisiltä vuosilta tuoreutuneita EUrakennerahastojen myöntämisvaltuuksia ja niistä aiheutuvia maksatuksia työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentilla 32.50.64. Vuonna 2016 hankkeet edistyivät edellisvuotta nopeammin ja momentin käyttö kasvoi 4,7 milj. euroa.

7.3 TUOTTO- JA KULULASKELMA

Sosiaali- ja terveysministeriön kirjanpitoyksikön tilikauden 2016 kulujäämä oli 11 562,0 milj. euroa, joka on 247,2 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Merkittävimmin kulujäämän määrään vaikutti siirtotalouden kulujen kasvu 262,1 milj. euroa. Verot ja veronluonteiset maksut (Raha- automaattiyhdistyksen tuotto) kasvoivat 0,5 milj. eurolla. Rahoitustuotot (Alkon osingot) pysyivät edellisen vuoden tasolla.

Kirjanpitoyksikön tuotto- ja kululaskelma muodostuu ministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan sekä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tapahtumista. Kirjanpitoyksikössä kaikki toiminnan tuotot kertyivät ministeriölle. Toiminnan kulujen kehittymistä on kuvattu jäljempänä kunkin viraston osalta erikseen.

Toiminnan tuotot olivat 5,4 milj. euroa, joka on lähes saman verran, kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottojen määrä 4,3 milj. euroa laski 0,5 milj. eurolla niiden osuuden ollessa kaikista tuotoista 80 % (91 % edellisenä vuonna). Maksullisen toiminnan tuottojen muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna on tarkasteltu edellä luvussa 4.3. Muut toiminnan tuotot 1,1 milj. euroa kaksinkertaistuivat edelliseen vuoteen verrattuna. Noin puolet (0,5 milj. euroa) muun toiminnan tuotoista koostuu yhteistoiminnan kustannusten korvauksia EU:lta, valtion virastoilta ja laitoksilta sekä muilta tahoilta. Loput muun toiminnan tuotoista aiheutui pääasiassa Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamista yhteisrahoitteisista hankkeista, joita ei ollut lainkaan vuonna 2015. Yhteisrahoitteisten tuottojen osuus oli 0,5 milj. euroa.

Toiminnan kulut olivat 57,2 milj. euroa vuonna 2016. Kulut olivat 6,2 milj. euroa edellisvuotta pienemmät. Suurinta vähennys oli sisäisissä kuluissa 4,0 milj. euroa. Lukuun ottamatta henkilöstö- ja muita kuluja kaikki muutkin kuluerät vähenivät.

Henkilöstökulut 33,5 milj. muodostivat 59 % kirjanpitoyksikön kuluista, kun edellisenä vuonna henkilöstökulut muodostivat 52 % kuluista. Muiden kululajien pienentyminen vaikutti henkilöstökulujen suhteellisen osuuden kasvamiseen merkittävästi.

Vuonna 2016 palvelujen ostoihin käytettiin 9,5 milj. euroa ja sisäisiin kuluihin kirjattaviin eriin 8,1 milj. euroa. Yhteensä näiden kolmen kuluerän osuus toiminnan kuluista oli edellisen vuoden tasolla 89 %.

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnan kulut

Taulukko 11: Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnan kulut muuttuivat vuoteen 2015 verrattuna alla esitetyn mukaisesti

STM toiminnan kulut 1 000 €	2016	2015	Muutos €	Muutos %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	95	306	-211	-69 %
Henkilöstökulut	27 063	27 290	-227	-1 %
Vuokrat	135	736	-601	-82 %
Palvelujen ostot	8 586	10 554	-1 967	-19 %
Muut kulut	5 069	4 818	251	5 %
Poistot	5	20	-15	-75 %
Sisäiset kulut	8 082	12 095	-4 014	-33 %
Toiminnan kulut yhteensä	49 035	55 820	-6 785	-12 %

Toiminnan kulujen pieneneminen aiheutui ministeriössä jo edellisinä vuosina omaksutusta säästäväisyysperiaatteesta määrärahojen käytössä, jolla osaltaan varaudutaan tulevien kehyskausien toimintamenoleikkauksiin.

Ministeriön aine- ja tarvikeostot pienenivät 69 %, joka aiheutui joidenkin toimintojen ja sopimusten siirrosta Valtioneuvoston kanslian yhteiseen hallintoyksikköön kesken vuotta 2015.

Henkilöstökulut pysyivät lähes ennallaan. Palveluiden ostoihin kertyi kuluja yhteensä 8,5 milj. euroa, kulut pienenivät 2,0 milj. euroa (19 %) edelliseen vuoteen nähden. Erityisesti asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostot laskivat edelliseen vuoteen nähden. Asiantuntija- ja tutkimuspalvelut ovat kaikista ministeriön palveluiden ostoista 4,8 milj. euroa. Kaikista palveluiden ostoista maksettiin 2,4 milj. euroa ministeriön toimintamenomomentilta ja 7,0 milj. euroa Eräät erityishankkeet -momentin määrärahasta.

Muut kulut olivat ministeriön osalta 5,1 milj. euroa (kasvua 5 %). Suurimpia kulueriä tässä ryhmässä ovat matkakulut ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut. Matkakuluja oli 1,8 milj. euroa (1,7 milj. euroa vuonna 2015) ja kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuja 3,3 milj. euroa (3,1 milj. euroa vuonna 2015).

Sisäiset kulut ovat yhteistoiminnan kustannusten korvauksia ja yhteisrahoitteisen toiminnan rahoitusosuuksia valtion virastoille ja laitoksille. Valtaosa suorituksista maksettiin Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Kaiken kaikkiaan sisäisten kulujen määrä väheni 4,0 milj. eurolla 8,1 milj. euroon (30 %) vuodesta 2015.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut

Taulukko 12: Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut vuoteen 2015 verrattuna

TTLK toiminnan kulut 1 000 €	2016	2015	Muutos €	Muutos %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	23	31	-8	-24 %
Henkilöstökulut	2 271	2 065	206	10 %
Vuokrat	285	285	1	0 %
Palvelujen ostot	289	271	17	6 %
Muut kulut	1	0	0	144 %
Toiminnan kulut yhteensä	2 869	2 652	217	8 %

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kuluissa oli 0,2 milj. euron lisäys edelliseen vuoteen nähden (8,1 %). Aineiden ja tarvikkeiden osuus laski 24 %, mutta niiden osuus kokonaisuudesta on vähäinen.

Henkilöstökulut kasvoivat 0,2 milj. euroa (10 %), mikä aiheutui yhden henkilötövuoden lisääntymisestä henkilöstössä. Palveluiden ostot kasvoivat 6 %, mikä aiheutui pääosin atk:n käyttöpalvelujen lisääntymisestä.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut

Taulukko 13: Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kulut vuoteen 2015 verrattuna

SOMLA toiminnan kulut 1 000 €	2016	2015	Muutos €	Muutos %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	53	50	3	7 %
Henkilöstökulut	4 148	3 825	324	8 %
Vuokrat	442	441	1	0 %
Palvelujen ostot	668	595	73	12 %
Muut kulut	0,0	0,2	-0,2	-100 %
Toiminnan kulut yhteensä	5 312	4 911	401	8 %

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toiminnan kuluissa oli 0,4 milj. euron lisäys edelliseen vuoteen nähden (8,2 %). Kuluja kasvatti sähköisen asianhallintajärjestelmän projektin viivästyminen. Ulkopuolisille maksetut palkkiot nousivat 23,9 prosenttia ja olivat 0,5 milj. euroa. Palvelujen ostojen lisäys 12 % aiheutui pääasiassa muiden asiantuntija- ja tutkimuspalvelujen lisääntymisestä.

7.4 TASE

Sosiaali- ja terveysministeriön taseen loppusumma 2016 on 302,0 milj. euroa, mikä on 130,7 milj. euroa edellisvuotta vähemmän.

Taseen käyttöomaisuudessa on lisääntynyt aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvo, lisäys aiheutuu keskeneräisten hankintojen kasvusta. Taseen käyttöomaisuuden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvo on kasvanut vuonna 2016 keskeneräisten hankintojen osalta (63 583 euroa). Edellisenä vuonna keskeneräisiä hankintoja ei tehty.

Lyhytaikaisten saamisten 284,1 milj. euroa määrä väheni 131,6 milj. eurolla. Lasku johtuu pääasiassa ennakomaksujen 282,6 milj. euroa pienentymisestä 131,6 milj. eurolla. Summaan sisältyy pääosin Kansaneläkelaitokselle maksettuja eri etuuksiin liittyviä eriä.

Lyhytaikaisen vieraan pääoman saaduissa ennakoissa on 0,1 milj. euron lisäys edellisestä vuodesta. Erään sisältyy Raha-automaattiyhdistykseltä saadut ennakot 443,5 milj. euroa, kun vastaava määrä oli vuoden 2015 päättyessä 356,5 milj. euroa.

Siirtoveloista suurin osa on kirjanpitoyksikön lomapalkkavelkaa 6,0 milj. euroa, mikä on 0,2 milj. euroa edellisvuotta enemmän.

Muihin lyhytaikaisiin velkoihin sisältyy ainoastaan Raha-automaattiyhdistyksen maksamattomat avustukset 33,8 milj. euroa. Vuotta aikaisemmin maksamattomia avustuksia oli 40,8 milj. euroa.

8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan menettelyjä, joilla varmistetaan ministeriön talouden ja toiminnan laillisuus ja tuloksellisuus, ministeriön ja sen hallussa olevan omaisuuden turvaaminen sekä ministeriön johtamisen ja ulkoisen ohjauksen kannalta oikeat ja riittävät tiedot ministeriön taloudesta ja toiminnasta.

Sisäisellä valvonnalla pyritään edesauttamaan ministeriölle asetettujen tavoitteiden toteutumisen sekä estämään tavoitteiden kannalta haitallisia toimenpiteitä ja vähentämään tällaisten vaikutusta.

Ministeriössä otettiin riskienarvioinnissa käyttöön Graniten riskienhallintasovellus syksyllä 2016. Ohjelman käytöstä järjestettiin koulutuksia talousyksikön taholta ja annettiin henkilökohtaista opastusta tarvittaessa. Käyttöoikeudet ohjelmaan hankittiin kaikille esimiehille ja osastojen ja tulosryhmien erikseen nimeämille henkilöille. Riskiluokitus ja arviointiasteikot pysyivät samoina kuin edellisenä vuonna, joten vuosi sitten tehtyjä arviointeja voitiin käyttää hyväksi viettäessä tietoja järjestelmään. Sisällöllisesti arviointi ei muuttunut lukuun ottamatta ns. hallintotoimia, jotka arvioinnissa tuli yksilöidä, aikatauluttaa ja vastuuttaa.

Varsinainen riskiarviointi tehtiin arvioimalla riski riskiasteikolla (1-5) todennäköisyyden ja vakavuuden suhteen. Tulokseksi saatiin havaituille riskeille riskiluku. Mitä suurempi riskiluku on, sitä suurempi on myös riski. Niille riskeille, joiden riskikeskiarvo on 4 tai yli, piti lomakkeisiin lisätä myös hallintotoimen määrittely ja sen vastuuhenkilö sekä riskin tilatieto (arvioimatta, seurannassa tai valmis).

Osastoja ja tulosryhmiä pyydettiin myös dokumentoimaan arviointi eli merkitsemään pöytäkirjaan maininta riskienarvioinnin toteutuksesta.

Riskiarvioinnissa riskit jaoteltiin viiteen eri riskialueeseen (Strategia, Operatiivinen toiminta, Talous ja resurssit, Henkilöstö ja Turvallisuus). Ministeriössä kirjattiin kaikkiaan yhteensä 99 havaittua riskiä. Riskialueittain riskejä havaittiin seuraavasti:

Operatiivinen toiminta 42 riskihavaintoa, Strategia 20 riskihavaintoa, Henkilöstö 18 riskihavaintoa, Turvallisuus 12 riskihavaintoa ja Talous ja resurssit 7 riskihavaintoa.

Ministeriössä havaittiin 17 riskiä, joiden riskiluku oli 16 tai yli (14 kpl riskiluku 16, 2 kpl riskiluku 20 ja 1 kpl riskiluku 25)

Asetus valtiontalousarviosta (1243/1922) 65 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma. Seuraavassa on kannanotto ministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaan. Tähän lausumaan on kerätty myös nykyhetken kehittämistarve.

Olemme arvioineet täyttääkö sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta sille talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet ja todenneet, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttää sille asetuksessa asetetut vaatimukset. Ministeriön johtoryhmän päätöksen mukaisesti tehdyn riskienarvioinnin tuloksena ministeriön vuoden 2017 toimintasuunnitelmaan sisällytetään seuraavien riskien seuranta ja niitä koskevat hallintatoimet:

Strategia:

- Toimintaympäristön ennakoimattomat muutokset
- Hallitusohjelman toimeenpano

Operatiivinen toiminta:

- Säädösvalmistelun laatu ja tehokkuus
- Kärkihankkeiden ja reformien onnistuminen

Talous ja resurssit:

- Sähköisten järjestelmien käyttöönottojen onnistuminen

Henkilöstö:

- Henkilöstön jaksaminen ja työn kuormittavuus
- Henkilöstövoimavarojen kohdentuminen ja osaaminen erityisesti ydintoiminnoissa

Turvallisuus:

- Kyberhyökkäykset ja virukset
- Palvelujärjestelmään tai ministeriön päätöksiin tyytymättömien kansalaisten henkinen ja fyysinen uhka

9 ARVIOINTIEN TULOKSET

Sosiaali- ja terveysministeriö pyysi keväällä 2016 eurooppalaista tunnettua arvioijaa European Observatory on Health Systems and Policies järjestämään ennakkoarvioinnin Suomen sote-uudistuksesta. Paneliin kuului arvostettuja asiantuntijoita WHO:sta, OECD:sta sekä eurooppalaisista yliopistoista. Englanninkielinen ennakkoarviointiraportti julkaistiin joulukuussa (STM 2016:66). Arviointipanelin mukaan sote-uudistuksen perusratkaisut ovat toimivia. Toimeenpano on kuitenkin uudistuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta ratkaisevassa asemassa.

Loppuvuodesta käynnistyi Osmo Soininvaaran selvitystyö ministeriön alaisten virastojen tehtävistä ja työnjaosta sote-uudistuksen jälkeisessä ajassa. Selvitystyö päättyi 2017.

Kaste-ohjelman toinen ja samalla viimeinen ohjelmakausi päättyi vuoden 2015 lopussa. Kaste-ohjelman ulkoisen arvioinnin teki KPMG Oy Ab. Arviointi suoritettiin aikavälillä 1.9.2014–28.2.2016. Loppuraportti valmistui 31.3.2016 (STM: raportteja ja muistioita 2016:16). Ulkoisen arvioinnin mukaan Kaste-ohjelman merkittävin ja kiistattomin tulos on se, että ohjelmaorganisaatio on lisännyt sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoiden välistä vuorovaikutusta alueilla ja alueiden kesken. Tämä on ohjannut kuntia hyödyntämään monialaista yhteistyötä toiminnan kehittämisessä myös Kaste-ohjelman ulkopuolella.

10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

10.1 VIRHEITÄ JA VÄÄRINKÄYTÖKSIÄ KOSKEVAT YHTEENVETOTIEDOT

Ministeriöllä ei ole ollut tilikautena raportoituja väärinkäytöksiä.

10.2 TAKAISINPERINTÄÄ KOSKEVAT YHTEENVETOTIEDOT

Ministeriöllä ei ole ollut tilikautena takaisinperintöjä EU- rakennerahastohankkeiden osalta. Raha-automaattiyhdistyksen osalta ei ole yhtään viranomaisaloitteista takaisinperintää.

11 TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12. Sekalaiset tulot	537 614 973,07	528 846 159	528 846 159,04	0,00	100
12.33.90. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	426 288 000,00	426 788 000	426 788 000,00	0,00	100
12.33.98. Valtionapujen palautukset	110 337 665,61	99 958 641	99 958 640,88	0,00	100
12.33.98.1. Maatalousyrittäjien lomituspalvelut	37 510,36				
12.33.98.2. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin		1 634	1 634,24		
12.33.98.4. Takaisinperityt elatusavut	57 977 531,87	62 014 399	62 014 399,17	0,00	100
12.33.98.5. Muut valtionavut ja valtion osuudet	52 322 623,38	37 942 607	37 942 607,47	0,00	100
12.33.99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	66 456,73	124 266	124 265,93	0,00	100
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	911 707,95	1 973 388	1 973 387,56	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	11 142,78	1 865	1 864,67	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	40 000 000,00	40 000 000	40 000 000,00	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	40 000 000,00	40 000 000	40 000 000,00	0,00	100
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomanpalautukset ja osakkeiden myyntitulot	40 000 000,00	40 000 000	40 000 000,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	577 614 973,07	568 846 159	568 846 159,04	0,00	100

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 käyttö vuonna 2016	Talousarvion 2016 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
							Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia	679,88	0	0,00	0,00	0,00	0,00	51 102,94	51 102,94	51 102,94	0,00
23.01.22. Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta (siirtomääräraha 3 v)	0,00	0	0,00	0,00	0,00		51 102,94	51 102,94	51 102,94	0,00
23.01.29. Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	679,88									
24. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	42 700,00	170 000	0,00	170 000,00	170 000,00		126 585,15	296 585,15	66 047,81	230 537,34
24.90.68. Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	42 700,00	170 000	0,00	170 000,00	170 000,00		126 585,15	296 585,15	66 047,81	230 537,34
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 800 000,00	15 476	15 476,00	0,00	15 476,00		0,00	15 476,00	15 476,00	0,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		15 476	15 476,00	0,00	15 476,00		0,00	15 476,00	15 476,00	0,00
28.90.20. Valtion ja kuntien yhteiset tietojärjestelmä-hankkeet (siirtomääräraha 3v)	1 800 000,00									
28.90.20.1. SADE-ohjelman hankkeet (KPY)	1 800 000,00									
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	1 446 790,28	6 150 509	6 150 508,82		6 150 508,82	0,00				
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin (arviomääräraha)	1 446 790,28	6 150 509	6 150 508,82		6 150 508,82	0,00				
32.50.64.02. ESR 2007-2013 (KPY)	784 268,71	0	0,00		0,00	0,00				
32.50.64.07. EAKR 2014-2020 (KPY)	0,00	77 931	77 930,89		77 930,89	0,00				
32.50.64.09. ESR 2014-2020 (KPY)	662 521,57	6 072 578	6 072 577,93		6 072 577,93	0,00				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 käyttö vuonna 2016	määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
							Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 904 026 718,95	12 313 496 490	12 092 710 151,49	69 486 001,45	12 162 196 152,94	151 300 336,62	44 241 308,49	550 608 308,49	467 386 910,77	81 248 010,16
33.01.01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (netto) (siirtomääräraha 2 v)	30 569 000,00	28 764 000	20 290 235,10	8 473 764,90	28 764 000,00		7 949 355,77	36 713 355,77	28 239 590,87	8 473 764,90
33.01.01.01. STM toimintamenot/palkat (KPY)	21 784 000,00	28 764 000	17 075 028,62	8 473 764,90	25 548 793,52		7 828 142,82	36 592 142,82	24 903 171,44	8 473 764,90
33.01.01.02. STM toimintamenot/muut (KPY)	8 785 000,00	0	3 215 206,48	0,00	3 215 206,48		121 212,95	121 212,95	3 336 419,43	0,00
33.01.02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 730 000,00	2 835 000	2 554 681,01	280 318,99	2 835 000,00		302 689,89	3 137 689,89	2 857 370,90	280 318,99
33.01.03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 510 000,00	5 230 000	3 981 790,62	1 248 209,38	5 230 000,00		1 335 504,04	6 565 504,04	5 317 294,66	1 248 209,38
33.01.25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät	17 330 000,00	15 330 000	880,77	15 329 119,23	15 330 000,00		6 920 476,47	22 250 476,47	1 562 367,36	20 688 109,11
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	1 174 298,49	917 490	917 489,56		917 489,56	0,00				
33.01.66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 032 000,00	3 780 000	2 587 131,33	1 192 868,67	3 780 000,00		1 202 554,31	4 982 554,31	3 789 685,64	1 192 868,67
33.02.87. Osakehankinnat (siirtomääräraha 3 v)		1 000 000	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00		0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
33.03.31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)		36 300 000	2 489 369,69	33 810 630,31	36 300 000,00		0,00	36 300 000,00	2 489 369,69	33 810 630,31
33.03.50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	33 287 000,00	25 280 000	25 280 000,00	0,00	25 280 000,00		350 000,00	25 630 000,00	25 630 000,00	0,00
33.03.50.01. Työterveyslaitoksen menot	32 937 000,00	24 930 000	24 930 000,00	0,00	24 930 000,00		0,00	24 930 000,00	24 930 000,00	0,00
33.03.50.02. Työterveyshuollon koulutus ja	350 000,00	350 000	350 000,00	0,00	350 000,00		350 000,00	700 000,00	700 000,00	0,00
33.03.63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	7 562 000,00	5 507 000	142 894,17	5 364 105,83	5 507 000,00		13 506 209,19	19 013 209,19	6 992 845,34	10 603 631,24
33.10.50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)	10 320 000,00	11 300 000	10 455 000,00		10 455 000,00	845 000,00				
33.10.50.01. Äitiysavustus (KPY)	9 880 000,00	10 500 000	10 190 000,00		10 190 000,00	310 000,00				
33.10.50.02. Adoptiotuki (KPY)	440 000,00	800 000	265 000,00		265 000,00	535 000,00				
33.10.51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 377 800 000,00	1 384 610 000	1 372 800 000,00		1 372 800 000,00	11 810 000,00				
33.10.52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	2 903 744,74	3 300 000	2 473 821,37		2 473 821,37	826 178,63				
33.10.53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	17 100 000,00	18 400 000	16 000 000,00		16 000 000,00	2 400 000,00				
33.10.54. Asumistuki (arviomääräraha)	924 300 000,00	1 068 310 000	1 075 310 000,00		1 075 310 000,00	-7 000 000,00				
33.10.55. Elatustuki (arviomääräraha)	202 277 531,87	214 100 000	204 714 399,17		204 714 399,17	9 385 600,83				

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 käyttö vuonna 2016	määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
							Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 904 026 718,95	12 313 496 490	12 092 710 151,49	69 486 001,45	12 162 196 152,94	151 300 336,62	44 241 308,49	550 608 308,49	467 386 910,77	81 248 010,16
33.10.56. Vaikeavammaisten tukkauspalvelut (arviomääräraha)	41 499 900,26	44 800 000	42 373 203,64		42 373 203,64	2 426 796,36				
33.10.60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	152 300 000,00	319 481 000	319 480 000,00	1 000,00	319 481 000,00		0,00	319 481 000,00	319 480 000,00	1 000,00
33.20.50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	1 083 356 790,62	1 118 600 000	1 096 597 001,40		1 096 597 001,40	22 002 998,60				
33.20.51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	234 065 000,00	214 000 000	178 900 000,00		178 900 000,00	35 100 000,00				
33.20.52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (nettob) (arviomääräraha)	1 368 000 000,00	1 422 800 000	1 414 000 000,00		1 414 000 000,00	8 800 000,00				
33.20.55. Valtionosuus aikuiskoulutuksesta (arviomääräraha)	73 000 000,00	90 000 000	88 703 649,72		88 703 649,72	1 296 350,28				
33.20.56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	49 008 832,57	43 000 000	45 821 000,00		45 821 000,00	-2 821 000,00				
33.30.28. Kansallisen yhteystiepen ja terveydenhuollon palveluvalikoimanuoston toimintakulut	1 272 000,00						459 399,98	459 399,98	362 008,54	0,00
33.30.60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 200 026 346,94	1 175 092 000	1 150 092 347,48		1 150 092 347,48	24 999 652,52				
33.40.50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	60 400 000,00	59 400 000	56 900 000,00		56 900 000,00	2 500 000,00				
33.40.51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)	624 800 000,00	646 300 000	645 700 000,00		645 700 000,00	600 000,00				
33.40.52. Valtion osuus yrittäjän eläkeläistä johtuvista menoista (arviomääräraha)	90 300 000,00	122 500 000	138 000 000,00		138 000 000,00	-15 500 000,00				
33.40.53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	2 417 513,55	5 500 000	3 205 548,41		3 205 548,41	2 294 451,59				
33.40.54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista	13 670 000,00	15 000 000	15 000 000,00		15 000 000,00	0,00				
33.40.60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 702 561 991,19	3 626 700 000	3 595 392 260,53		3 595 392 260,53	31 307 739,47				
33.50.50. Rintamalisät (arviomääräraha)	24 891 454,96	20 460 000	19 560 043,84		19 560 043,84	899 956,16				
33.60.30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin	500 000,00	500 000	0,00	500 000,00	500 000,00		1 000 000,00	1 500 000,00	218 099,34	1 000 000,00
33.60.31. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksen tuki ja eräät muut	800 000,00	2 200 000	1 156 565,29	1 043 434,71	2 200 000,00		964 925,57	3 164 925,57	1 457 997,44	1 706 928,13
33.60.31.01. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksen toteuttaminen (KPY)	300 000,00	1 700 000	1 156 127,56	543 872,44	1 700 000,00		300 000,00	2 000 000,00	1 165 143,53	834 856,47
33.60.31.02. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeet (EK) (enintään)		300 000	437,73	299 562,27	300 000,00		0,00	300 000,00	437,73	299 562,27
33.60.31.03. Kehittämishankkeiden toimeenpano (KPY)	500 000,00	200 000	0,00	200 000,00	200 000,00		664 925,57	864 925,57	292 416,18	572 509,39

Päälukon, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 käyttö vuonna 2016	määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
							Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	11 904 026 718,95	12 313 496 490	12 092 710 151,49	69 486 001,45	12 162 196 152,94	151 300 336,62	44 241 308,49	550 608 308,49	467 386 910,77	81 248 010,16
33.60.40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin	29 071 000,00	28 990 000	28 714 235,00	275 765,00	28 990 000,00		1 458 485,00	30 448 485,00	30 172 720,00	275 765,00
33.60.50. Valtionavustus valtakunnallista julkista terveydenhoitoa antavan lastensairaalan	15 000 000,00	25 000 000	25 000 000,00	0,00	25 000 000,00		5 000 000,00	30 000 000,00	30 000 000,00	0,00
33.60.63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	2 400 000,00	3 000 000	3 000 000,00		3 000 000,00	0,00				
33.70.20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)							100 000,00	100 000,00	0,00	0,00
33.70.21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	850 000,00	780 000	562 160,41	217 839,59	780 000,00		149 556,94	929 556,94	711 717,35	217 839,59
33.70.22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	660 000,00	590 000	226 589,88	363 410,12	590 000,00		359 411,47	949 411,47	586 001,35	363 410,12
33.70.50. Terveystiedon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)							77 362,85	77 362,85	0,00	0,00
33.70.51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	1 900 000,00	1 900 000	1 900 000,00	0,00	1 900 000,00		1 900 000,00	3 800 000,00	3 800 000,00	0,00
33.80.40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	166 040 341,04	168 600 000	149 473 458,70	0,00	149 473 458,70	19 126 541,30				
33.80.40.01. Korvaus lomituspalvelujen käyttöä kustannuksiin	165 858 341,04	168 418 000	149 291 458,70		149 291 458,70	19 126 541,30				
33.80.40.02. Oppisopimuskoulutuksen nettokustannusten korvaaminen (EK) (enintään)	182 000,00	182 000	182 000,00		182 000,00	0,00				
33.80.41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha)	2 600 000,00	2 600 000	1 214 465,28	1 385 534,72	2 600 000,00		1 205 377,01	3 805 377,01	2 419 842,29	1 385 534,72
33.80.42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2v)	300 000,00	300 000	300 000,00	0,00	300 000,00		0,00	300 000,00	300 000,00	0,00
33.80.50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	16 139 972,72	15 140 000	15 139 929,12		15 139 929,12	70,88				
33.80.50.01. Korvaus lomituspalvelujen hallintomenoihin	16 045 972,72	15 046 000	15 045 929,12		15 045 929,12	70,88				
33.80.50.02. Harkinnanvarainen lisäkorvaus paikallisyksiköille (EK) (enintään)	94 000,00	94 000	94 000,00		94 000,00	0,00				
33.90.50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	309 300 000,00	315 300 000	315 300 000,00		315 300 000,00	0,00				
35. Ympäristöministeriön hallinnonala	171 000,00						171 000,00	171 000,00	171 000,00	0,00
35.01.01. Ympäristöministeriön toimintamenot (nettob)	171 000,00						171 000,00	171 000,00	171 000,00	0,00
35.01.01.07. Kehittäminen ja suunnittelu (KPY)	171 000,00						171 000,00	171 000,00	171 000,00	0,00
Määrärahatiliyhteensä	11 907 487 889,11	12 319 832 474	12 098 876 136,31	69 656 001,45	12 168 532 137,76	151 300 336,62	44 589 996,58	551 142 472,58	467 690 537,52	81 478 547,50

12 VALTUUDET JA NIIDEN KÄYTTÖ

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahat					
Momentti, johon valtuus liittyy	Aikai- sempie n	Uudet val- tuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käy- tetty	Käyt- tämättä	Uusit- tavissa 2017 T A:ssa	Talousar- viomenot 2016	Määrära- hatarve 2017	Määrära- hatarve 2018	Määrära- hatarve 2019	Määrära- ha tarve myöhem- min	Määrära- ha tarve yhteensä
32.50.64. EU:n ja valtion rahoitusosuus EU:n rakennerrahasto-, ulkorajayhteistyö- ja muihin koheesiopolitiikan ohjelmiin	1 284	9 613	9 752	19 365	15 053	4 312	4 312	6 151	4 104	3 078	1 026	2 052	10 259
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 284							0					0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		9 613	9 752	19 365	15 053	4 312	4 312	6 151	4 104	3 078	1 026	2 052	10 259
Yhteensä	1 284	9 613	9 752	19 365	15 053	4 312	4 312	6 151	4 104	3 078	1 026	2 052	10 259
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 284							0	0	0	0	0	0
Vuonna 2016 käytettävissä olleet valtuudet		9 613	9 752	19 365	15 053	4 312	4 312	6 151	4 104	3 078	1 026	2 052	10 259

13 TUOTTO- JA KULULASKELMA

TUOTTO- JA KULULASKELMA		1.1.2016 - 31.12.2016		1.1.2015 - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT					
Maksullisen toiminnan tuotot		4 304 926,65		4 858 799,58	
Muut toiminnan tuotot		<u>1 068 163,73</u>	5 373 090,38	<u>506 719,34</u>	5 365 518,92
TOIMINNAN KULUT					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana		171 649,82		387 029,55	
Henkilöstökulut		33 482 420,40		33 180 037,06	
Vuokrat		862 436,93		1 462 183,90	
Palvelujen ostot		9 543 252,17		11 419 835,67	
Muut kulut		5 069 817,90		4 818 695,05	
Poistot		5 034,70		20 139,15	
Sisäiset kulut		<u>8 081 827,90</u>	-57 216 439,82	<u>12 095 395,65</u>	-63 383 316,03
JÄÄMÄ I		-51 843 349,44		-58 017 797,11	
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT					
Rahoitustuotot		40 000 053,96		40 000 089,74	
Rahoituskulut		<u>-930,92</u>	39 999 123,04	<u>-201,71</u>	39 999 888,03
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT					
Satunnaiset kulut		<u>39 126,70</u>	-39 126,70	<u>13 500,00</u>	-13 500,00
JÄÄMÄ II		-11 883 353,10		-18 031 409,08	
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT					
Tuotot					
Siirtotalouden tuotot sosiaaliturvarahastoilta		8 930 185,14		678 872,23	
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta		<u>46 070,50</u>	8 976 255,64	<u>34 328,45</u>	713 200,68
Kulut					
Siirtotalouden kulut paikallis hallinnolle		2 037 370,31		1 301 243,71	
Siirtotalouden kulut sosiaaliturvarahastoille		11 567 172 453,41		11 330 911 205,12	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle		30 346 114,00		29 398 044,41	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelem. yhteisölle		383 635 528,62		359 651 537,92	
Siirtotalouden kulut ulkomaille		509 898,01		604 456,79	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle		<u>462 235,91</u>	-11 984 163 600,26	<u>155 412,64</u>	-11 722 021 900,59
JÄÄMÄ III		-11 987 070 697,72		-11 739 340 108,99	
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUSTA					
Verot ja veronluonteiset maksut		426 788 000,00		426 288 000,00	
Suoritettut arvonlisäverot		<u>-1 675 931,80</u>	425 112 068,20	<u>-1 741 897,06</u>	424 546 102,94
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-11 561 958 629,52</u>		<u>-11 314 794 006,05</u>	

14 TASE

VASTAAVAA	31.12.2016		31.12.2015	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	19 299,68		24 334,38	
Ennakkomaksut ja keskenkäiset hank	<u>68 583,12</u>	87 882,80	<u>0,00</u>	24 334,38
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	<u>17 818 792,65</u>	<u>17 818 792,65</u>	<u>16 818 792,65</u>	<u>16 818 792,65</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ		17 906 675,45		16 843 127,03
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	1 396 188,52		1 555 503,02	
Siirtosaamiset	13 070,49		37 153,55	
Muut lyhytaikaiset saamiset	64 761,09		81 651,74	
Ennakkomaksut	<u>282 579 780,04</u>	284 053 800,14	<u>414 149 499,41</u>	415 823 807,72
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		284 053 800,14		415 823 807,72
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>301 960 475,59</u>		<u>432 666 934,75</u>
VASTATTAVAA				
31.12.2016		31.12.2015		
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-296 297 206,17		-296 297 206,17	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	318 922 963,88		295 486 595,14	
Pääoman siirrot	11 361 788 998,04		11 338 230 374,79	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-11 561 958 629,52</u>	-177 543 873,77	<u>-11 314 794 006,05</u>	22 625 757,71
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Saadut ennakot	444 971 211,28		357 287 193,57	
Ostovelat	6 510 993,10		11 670 965,42	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	808 223,13		788 160,34	
Edelleen tilitettävät erät	635 501,79		640 024,64	
Siirtovelat	6 016 203,01		5 817 687,77	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>20 562 217,05</u>	479 504 349,36	<u>33 837 145,30</u>	410 041 177,04
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		479 504 349,36		410 041 177,04
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		301 960 475,59		432 666 934,75

15 LIITTEET

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 1: SELVITYS TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEISTA JA VERTAILTAVUUDESTA SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖKSEN

Budjetointia koskevat muutokset

Momentin 33.01.06 osalta huomioitiin lisäyksenä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuuteen 1.1.2016 siirtynyt yksikkö vankiterveydenhuollon järjestämistä varten. Rikosseuraamuslaitos säilyy hallinnonalasiirron jälkeen vankiterveydenhuollon tilojen vuokralaisena ja vastaa myös jatkossa niiden kustannuksista.

Momentti 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät perusteluja muutettiin siten, että määrärahaa saa käyttää enintään 35 henkilötyövuotta (aikaisemmin 30 henkilötyövuotta) vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa.

Momentti 33.02.87 Osakehankinnat lisättiin vuodelle 2016 perustettavan STUK International Oy:n osakepääoman ja muun oman pääoman maksamiseen. Momentti poistetaan talousarviosta vuonna 2017.

Momentilla 33.03.31 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen huomioitiin lisäyksenä VM:n momentilta tapahtunut siirto liittyen sosiaali- ja terveydenhuollon uusien digitaalisten toimintatapojen luomiseen sekä ODA-hankkeesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi momentin perusteluita muutettiin siten, että valtionavustuksia ja rahoitusavustuksia voidaan maksaa myös yrityksille.

Momentilla 33.03.63 huomioitiin vähennyksenä maahanmuuttoon infektioautien torjuntaan liittyvien asiantuntijapalveluiden tuottamiseen ja viranomaisten yhteistoiminnan tukemiseen liittyvät menot, jotka siirrettiin momentille 33.03.04.

Momentille 33.10.60 Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvarahaston ja palvelurahaston toimintakulut keskitettiin Kelan toimintakulujen rahoitus. Tähän liittyen momenteilta 33.30.60 ja 33.40.60 siirrettiin toimintakuluja vastaava osuus momentille 33.10.60. Momentilta 33.30.28 siirrettiin kansallisen yhteyspisteen toimintakulut momentille 33.10.60 ja samalla momentin määrärahalaji muutettiin arviomäärärahasta 2-vuotiseksi siirtomäärärahaksi ja momentin nimi muutettiin Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakuluksi.

Momentti 33.30.28 Kansallisen yhteyspisteen ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimintakulut poistettiin talousarviosta ja terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston toimintakulut siirrettiin momentille 33.01.01.

Momentin 33.60.31 Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin nimi muutettiin. Uusi nimi on Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen tuki ja eräät muut menot.

Momentin 33.60.52 Valtion rahoitus ja turvakotitoiminnan menojen perusteluja muutettiin siten, että määrärahaa saa käyttää myös muihin kulutusmenoihin (aikaisemmin vain ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis- ja hallinnointitehtäviin).

Momentti 33.70.01 Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot siirtyi lukuun 02. Valvonta ja uusi momentti on jatkossa 33.02.07.

Valuuttakurssit muutettaessa ulkomaanrahan määräisiä saamisia ja velkoja Suomen rahaksi

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamisia. Ulkomaanrahan määräiset velat eivät ole olennaisia, joten niitä ei ole muutettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Velat on muutettu euromääräiseksi tapahtuman syntymispäivän kurssin mukaisesti ja syntyvät kurssierot käsitellään maksuperusteisesti.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet eivät ole olennaisilta osin muuttuneet eivätkä vaikuta tilikauden tuotto- ja kulujäämään eivätkä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden oikaisut, jotka eivät ole merkitykseltään vähäisiä

Olennaisia aikaisempiin vuosiin kohdistuvia virheiden oikaisuja ei tilivuoden aikana tehty.

Tilinpäätöstietojen vertailtavuus edelliseen vuoteen

Tilinpäätöstiedot ovat vertailtavia edelliseen vuoteen nähden.

Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tähän.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 2: NETTOUTETUT TULOT JA MENOT

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (T A + L T A:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Toteutuma %					
13.03.01.											
Osinkotulot,	Bruttotulot	40 000 000,00									
pääomanpalautukset	Bruttomenot	0,00									
ja osakkeiden myyntitulot	Nettotulot	40 000 000,00									
Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (T A + L T A:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.01.01.											
Sosiaali- ja ter-	Bruttomenot	35 856 165,82	32 864 000	25 431 206,43		33 904 971,33				33 486 604,61	
veysministeriön	Bruttotulot	5 287 165,82	4 100 000	5 140 971,33		5 140 971,33				5 247 013,74	
toimintamenot (smr 2 v)	Nettomenot	30 569 000,00	28 764 000	20 290 235,10	8 473 764,90	28 764 000,00		7 949 355,77	36 713 355,77	28 239 590,87	8 473 764,90
33.20.52.											
Valtionosuus	Bruttomenot	1 368 000 000,00	1 422 800 000	1 414 000 000,00		1 414 000 000,00	8 800 000,00				
työmarkkinatuesta	Bruttotulot	0,00	0	0,00		0,00	0,00				
(arviomääräraha)	Nettomenot	1 368 000 000,00	1 422 800 000	1 414 000 000,00		1 414 000 000,00	8 800 000,00				
35.01.01.											
Ympäristöministeriön	Bruttomenot	171 000,00								171 000,00	
toimintamenot	Bruttotulot	0,00								0,00	
(siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	171 000,00	0	0,00	0,00	0,00		171 000,00	171 000,00	171 000,00	0,00

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 3: ARVIOMÄÄRÄRAHOJEN YLITYKSET

Pääluokan ja momentin numero ja nimi	Talousarvio (TA + LTA:t)	Ylitys	Ylitys %
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	1 326 380 000	25 458 350,25	2
33.10.54. Asumistuki	1 068 310 000	7 000 000,00	1
33.20.56. Valtion osuus vuorottelukorvauksesta	43 000 000	2 821 000,00	7
33.40.52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista	122 500 000	15 500 000,00	13
33.60.33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuihin kustannuksiin	92 570 000	137 350,25	0
Pääluokat yhteensä	1 326 380 000	25 458 350,25	2

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 4: PERUUTETUT SIIRRETYT MÄÄRÄRAHAT

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi.		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala			1 973 387,56
Vuosi 2014			1 875 996,12
33.03.63.	Eräät erityishankkeet	1 416 732,61	
33.60.30.	Valtion korvaus terveydenhuollon	281 900,66	
33.70.20.	Rokotteiden hankinta	100 000,00	
33.70.50.	Terveyden edistäminen	77 362,85	
Vuosi 2015			97 391,44
33.30.28.	Kansallisen yhteyspisteen ja	97 391,44	
Pääluokat yhteensä			1 973 387,56
Vuosi 2014			1 875 996,12
Vuosi 2015			97 391,44

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 5: HENKILÖSTÖKULUJEN ERITTELY

Kululaji	2016	2015
Henkilöstökulut	28 253 308,27	27 431 175,85
Palkat ja palkkiot	27 972 463,17	27 598 932,41
Tulosperusteiset erät	0,00	15 194,00
Lomapalkkavelan muutos	280 845,10	-182 950,56
Henkilösivukulut	5 229 112,13	5 748 861,21
Eläkekulut	4 620 467,54	5 169 911,63
Muut henkilösivukulut	608 644,59	578 949,58
Yhteensä	33 482 420,40	33 180 037,06
Johdon palkat ja palkkiot, josta	3 539 868,96	3 573 631,72
- tulosperusteiset erät	0,00	15 194,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	1 920,00	1 740,00
Johto	1 920,00	1 740,00
Muu henkilöstö		

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 6: SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN PERUSTEET JA NIIDEN MUUTOKSET

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 7: KANSALLIS- JA KÄYTTÖOMAISUUDEN SEKÄ MUIDEN PITKÄVAIKUTTEISTEN MENOJEN POISTOT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 8: RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

Rahoitustuotot	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä saamisista	53,96	89,74	-35,78
Osingot	40 000 000,00	40 000 000,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	40 000 053,96	40 000 089,74	-35,78
Rahoituskulut	2016	2015	Muutos 2016-2015
Korot euromääräisistä veloista	930,92	201,71	729,21
Rahoituskulut yhteensä	930,92	201,71	729,21
Netto	39 999 123,04	39 999 888,03	-764,99

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 9: TALOUSARVIOTALOUESTA ANNETUT LAINAT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 10: ARVOPAPERIT JA OMAN PÄÄOMAN EHTOISET

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit	31.12.2016						31.12.2015	
	Kappale määrä	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus-osuus %	Myyntioikeuksien alaraja	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet			17 818 792,65			40 000 000,00		16 818 792,65
Alko Oy	10 000 000		16 818 792,65	100,0		40 000 000,00		16 818 792,65
ST UK International Oy	1 000		1 000 000,00	100,0		0,00		

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 11: TASEEN RAHOITUSERÄT JA VELAT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 12: VALTIONTAKAUKSET JA -TAKUUT SEKÄ MUUT MONIVUOTISET VASTUUT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 13: TASEeseen SISÄLTYVÄT RAHASTOIDUT VARAT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 14: TASEeseen SISÄLTYMÄTTÖMÄT RAHASTOIDUT VARAT

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 15: VELAN MUUTOKSET

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 16: VELAN MATURITEETTIJAKAUMA JA DURAATIO

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITE 17: OIKEIDEN JA RIITTÄVIEN TIETOJEN ANTAMISEKSI TARVITTAVAT MUUT TIEDOT

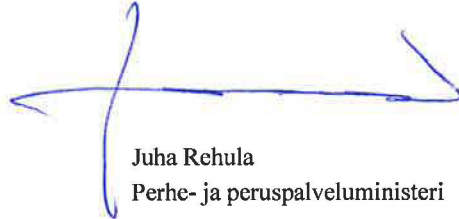
Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole esitettävää tällä liitteellä.

16 ALLEKIRJOITUS

Tilinpäätöslaskelmat ja toimintakertomus on hyväksytty Helsingissä
27. helmikuuta 2017.

Pirkko Mattila
Sosiaali- ja terveysministeri

Juha Rehula
Perhe- ja peruspalveluministeri

Päivi Sillanaukee
Kansliapäällikkö